

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NANDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

MEGJEGYZÉSEK

Bucico Coriolan öt éves polgármesteri jubileumához

*

Öt esztendő nagy idő manapság egy poszton, pláne vezető pozícióban. Ha nagyon körülnézünk: az impérium óta talán a városháza az egyetlen citadella, amelynek kommandánsai fél évtizede a helyükön vannak és köztük a legnehezebb és legkézzesebb őrhelyen maga a polgármester.

1920. május 31-őta, amikor dr Bucico Coriolan a tanácsülésen beinstallálták hivatalába, mind a mai napig bizonyára nem egy ízben vontuk magunkra a polgármester neheztelését. Arra születünk és arra kárhoztatott végzetünk, hogy mi legyünk a halkán szunnyadó közvélemény szószólói és mi becsületesen eleget teszünk igen súlyos és igen kockázatos kötelességünknek akkor is, ha nemcsak általános frázisokban kell bírálatokat mondanunk, hanem közvetlen közelben álló személyek működését is kritikával kell illetnünk. Így hát nem egyszer szó volt ezen a helyen a város vezetőségéről is. De azt is megmondjuk, ahogy visszatekintünk erre az öt évre, hogy ez a mi publicisztikai reflektorunk a legintenzívebb rávilágítás mellett sem találta Bucico Coriolan becsületességén, jóhiszeműségén és korrekt szándékain foltot. Amikor úgy véltük, hogy nem mehetünk el szó nélkül a városháza egy-egy ténykedése mellett, inkább a politikai viszonyok, a nacionalizálási galopp és az elháríthatatlan felsőbb nyomás eredményei szították fel a mi elégedetlenségünket és nem hinnék, hogy bárki más esetleg sikeresebben tudta volna ezeket kiparizálni, mint ő. Előlenkezőleg: ha más erdélyi városok közgazdaságának Röntgen-képét nézzük: a csonttörések és más gyulladásos égési sebek sokkal riasztóbb és siralmasabb képet mutatnak, mintha Nagyvárad közgazdaságának öt esztendő változásáról csinálnánk kőrfelvételt. A kisebbségi társadalommal szemben Aradon, Kolozsváron, vagy Marosvásárhelyen lényegesen kevesebb kimélettel bántak el, mint Nagyváradon.

Városi intézményeink kétségkívül kielégítő szituációban vannak, abban látjuk őket összehasonlítás nélkül is, ha pedig összevetjük kincses Kolozsvár állandó villany- és víznyomorságával a magunk kiszolgáltatottságát, akkor az őszinte elismerést nem lehet megtagadni a jubiláló polgármestertől. Igaz, súlyosan fizetjük meg a víz- és villany-eldorádót (már persze eldorádó azoknak, akiknek van vízük és villanyuk), de vannak erdélyi városok, ahol még többet fizetnek és mégis sötétségben élnek. Mert hiszen az összehasonlításnál csak a mi városainkat vehetem számításba. Miért gondolják éppen a Vanderwelde és Metin általított két nyugati városra, amelynek gáz-üzeme minden lakó számára ingyen adja a világító gázt és miért képzeljem magam elé éppen Glasgownt, ahol villanyt, vizet, gázt és csatornázást egy fillérrel sem adnak drágábban az önköltségi áránál.

és ha nem is lendülhettünk előre nagy ívekben ebben az öt esztendőben, ha városfejlesztésünk meg is bénult és a városi pénztár nem is onthatott sokat arra a célra, hogy lépést tartson az idővel, de nem estünk vissza, mert annyit mégis előremertünk, hogy a visszaesés tempóit behozzuk.

Elvonatkoztatjuk tehát a jubileum napján magunkat a politikától, kis hibákról elfelejtkezünk, a kezdet tévedéseit nem idézzük vissza, elveszett, államosított városi intézményeinket sem siratjuk és a kenyértelenekké vált magyar tisztviselők keserűségét igen vézna és igen muló vigasztalással azzal enyhítjük, hogy más polgármester alatt se jártak volna jobban, de talán rosszabbul, mert ismerünk erdélyi városokat, ahol még sovány nyugdíj sem jutott bérül a nacionalizált közigazgatás ártatlan áldozatainak egy élet becsületes munkásságáért. Dr Bucico Coriolan aktív és tevékeny öt esztendeje nem volt meddő, a román impérium szerencsésen választotta ki őt magának és ha tökéletes nem lehetett az öt év eredménye, ezt nem az ő gyengeségének rójjuk fel, hanem a dolog természetének: egy polgármester, akit felülről ráncigálnak, de alulról nem támogatnak, mert elzárják mögüle az önkormányzat tápláló véreire, nem is adhatja oda lényegét hivatásának és missziójának. A polgármesteri állás alkotásra készítő pozíció, emberek évtizedekre irták már be nevüket, mint podeszták egy város történetébe. Brassó egyik utcája ma is viseli Weiss Mihály főbíró nevét, aki Bathory Gábor zsarnoki szíjzátsággal szemben élete árán is védeni akarta a várost, Kada Elek Kecskeméten, vagy Bernády György Marosvásárhelyen, messze évtizedek múlva is emlékeztetnek lesznek, de az alkotó munkához feltételek kellenek egy polgármesternek: szabad mozgás, közvélemény-hátvéd és a pozíció szilárdsága. Mindez azonban hiányzott dr Bucico Coriolan körül és a polgármesterek nem is lesznek mindaddig tettekkel tényező egy város életében, amíg sokkal fontosabb kell, hogy legyen számukra, hogy mit köhitenek felülről, mint hogy mit ordítanak alulról. Babits Mihály megírta a „Kátyavárban” egy vidéki város keletkezésének történetét és vezetőinek tragédiáját, megalkotta a modern közigaz-

gatási regényt. Nem ezt akarjuk mi elővarázsolni, nem a vicinális potentátok és talmi polgármester-zsenik után áhitozunk, nem kátyavárat akarunk építeni Váradból, nem is politizáló kiskirályokat akarunk a provincion, mint amiket Anatole France mutat be a Bergeret-sorozatban, hanem akarunk egy tisztességes nyugati ízű önkormányzati miliőt, a polgármester, tanács és a városi lakosság megértő összefogásának lehetőségét, ahol egy olyan jóindulatu, komoly vágású közigazgatási talentum és municipális iskolázottság, mint a Bucico Coriolan, egy évtized munkássága alatt nyugodt lelkiismerettel azt mondhatja: ezt én teremtettem. (Itt egy kis kitéréssel el kell mondanom, hogy a városi politikai szakképzettség és művelődés nagyon aláhányatlott. Csak magam után indulok. Valamikor — mikor kíváncsiak voltak a mi szavunkra is — állandó olvasmányom volt a Harrer-Wildner szerkesztett Városi Szemle, amelynek minden száma valóságos kötet volt és a városi élet minden detailára megtanított, előfizetője és szorgalmas olvasója voltam a Südekum szerkesztette berlini Kommunale Nachrichtenek, amely a nagyszerű német városi fejlődés legkisebb momentumáról beszámolt. Hét év óta nem is láttam ezeket a folyóiratokat.)

Jubileum van és mi megfordítva mondjuk Antoniuossal: dicsérni jöttem Cézárt, nem temetni. Azt irtuk előbb, hogy Bucico Coriolan bizonyára gyakran neheztelt reánk ebben az öt évben kritikai megjegyzéseinkért. Lehet, hogy neheztelt, de bizonyára hasznát is vette a bírálatnak. Legyen gyümölcsöző tehát az elismerés is. Ennek az öt évnek utolsó fázisai már valószínűleg kezdtek őt meggyőzni arról, hogy ha vesszétül fontos is, hogy mit mondanak róla felül, de azért egyre növekvő és erősödő jelentősége lesz annak is hovatovább, hogy miként vélekedünk mi itt alant. Egyensúlyozottsága érdekében egyre jobban kell a mérlegbe dobnia a közvélemény és ennek során a nagyvárad-i kisebbségi közvélemény hangulatát és állásfoglalását is. Mert ha mi dicsérni jöttünk is és nem temetni, de itt van a híres közigazgatási reform, amely polgármestereket hantol és eltakar és ilyenformán a polgármesterek sorsát némileg mégis a közönség kezébe teszi le. Az öt esztendő jubileum és az öt esztendő története dr Bucico Coriolan számára nem teszi göröngyössé az utat ennek a közvéleménynek barátságos ítékezése felé.

Szigoru lesz az érettségi

Bukarestből jelentik: Dr Pteancu Sándor az érettségi törvényről nyilatkozott egy újságról előtt. Kijelentette, hogy az új érettségi törvényt már az idej érettségénél is alkalmazni fogják. E szerint írásbeli és szóbeli érettségi lesz. Minden iskola hallgatói kötelesek francia és román nyelvből érettségi vizsgálatot tenni, ezenkívül a praktikus iskolák még természettudományból, illetve matematikából, a liceumok pedig latinból is.

— Az érettségi vizsgálatok — mondta Pteancu Sándor — szigorúak lesznek. Csak azok érettségiznek, akik egyetemre akarnak menni. Az érettségi vizsgá-

kon egyetemi tanár elnököl és minden egyes bizonyítvány, amelyeket a minisztérium állít ki, Anghelescu közoktatásügyi miniszter szemelvényesen ír alá. A vizsgákat június 25-től július 10-ig tartják meg, több helyen Anghelescu miniszter szemelvényesen is megjelenik a vizsgán. Az érettségi vizsga azért lesz szigorú, mert megakasztjuk akadályozni, hogy az oda nem való bejuthassanak az egyetemre. Különben a 8-ik osztály elvégzése is elegendő, mert arról a középiskolák végbizonyítványt adnak ki, amelyek közpályákon érvényesek és a katonaságnál önkéntesi jogra érvényes.

A belényesi bünperben befejezték a vádlottak kihallgatását

A fő tárgyalás első napján nagyjából befejezték a vádlottak kihallgatását. A bíróság a szombati tárgyaláson a forradalom kitörését követő első zavaros napok történetét járult elénk. Belényes és Vaskó környékén, de akkor a legtöbb faluban is a kereskedők és intellektuálisok élete és vagyona állandó veszélyben forgott. A közbiztonság leomlott és a betörések meg a rablások napirenden voltak. A fegyveres rablók ellen fegyverrel védekeztek és csakhamar megalakult minden faluban a karhatalmi osztály, amelynek az volt a feladata, hogy a tulajdon jogát és a személyi biztonságot megvédje. Némely helyen azonban ezek a karhatalmi alakulatok visszaéltek a fegyver erejével és azt meg nem engedett módon használták fel.

Az akkori idők leghűbb képét mi sem tudná jobban visszaalkotni, mint a most folyó bünper fő tárgyalása.

A Ciordas-gyilkosság fő tárgyalásának első napján öt vádlottat hallgatott ki a bíróság úgy, hogy szombatira mindössze három maradt Sachs Henrik, Klein Mózes és Katz Béla.

Sachs Henrik 46 éves fatiszavisező a La Roche és Darvas-cég lunkai telepen az egyik erdőségi kitermelést vezette. Elmondja a bíróságnak, hogy a forradalom kitörése után, november első napjaiban azon a vidéken veszedelmes állapotok voltak. A lakosság megrohanta a gazdagabb emberek házeit, a fosztogatások és betörések napirenden voltak. A La Roche és Darvas-cégtől több mint húsz lovat, nagyon sok élelmiszert és egyéb értéket raboltak el a parasztok. Egyik nap az a hír terjedt el, hogy másnapra a parasztok "forradalmat" rendeznek és felől volt, hogy az életükben is kárt tesznek, ezért a cég nagyváradi központjától fegyvereket kértek és a cég megbízható alkalmazottait felfegyverezték. Egy szombati, vagy vasárnapon a cég nagyváradi irodájának kérésére érkezett Lunkára Jónás főhadnagy, Karácsonyi hadnagy és negyvenötven katona. Ezek Sachsnál megjelentek, aki arra kérte fel őket, hogy szereznek vissza a cég elrabolt értékeit és lovait.

Jónás főhadnagy emberei meg is találták a lovakat és több elrabolt holmit. Mintegy negyven parasztot, akik a rablásban részesek voltak összeszedték, behozták Lunkára és a La Roche és Darvas-cég egyik épületének pincéjébe zárták le őket. Itt voltak ezek rövid ideig fogvatartva és a katonák bántalmazták őket. Sachs kijelenti, hogy a bántalmazásban ő is nem vett részt.

Előzők: Mit tud Pertza György meggyilkolásáról?

— Csak annyit tudok, hogy amint hallottam délből az asztalnál az egyik tiszt, valószínűleg Karácsonyi hadnagy dicsekedett, hogy milyen pompásan tud célozni és mekkora tálalásból éppen a fejét találta el Pertzának. Kijelenti, hogy ő nem adott névjegyzéket a Jónás-osztály embereinek, hogy kiket szedjenek össze a faluból, vagy kiket végezzenek ki. A gyilkosságban semmi része sincs.

Tudja azt, hogy Jónás emberei a cégtől nagyobb összeget kaptak a rend helyreállítására címén, azt is tudja, hogy a faluban a lakosoktól is kisebb-nagyobb összegeket szedtek el és ott élelmet is rekviráltak maguknak. Névszerint nem tudja megemlíteni Jónás és Karácsonyi kivül, hogy kik voltak a katonák és a tisztok.

„Napirenden voltak akkor a fosztogatások“

Klein Mózes 65 éves fatiszavisező, a Laroche és Darvas-cég lunkai telepének a vezetője. Előtte is felolvassa az elnök a vádiratot, amely szerint gyilkossággal és magánosok elleni erőszakkal van vádolva. Elmondja, hogy a forradalom elején, amikor a környéken a rablások és fosztogatások napirenden voltak, hogy a cég vagyonát megvédehesse, először Tempeleán Dezsőhöz, az akkori vaskóhi főszolgabíróhoz fordultak, mikor az nem tudott segítséget adni, a csendőregeit kérték, de mivel ezek is tehetetlenek voltak, Nagyváradról szerzett a cég központi irodája másfél láda municiót és a cég fegyverforgató alkalmazottait fegyverrel látta el.

Egy szombati napon, valahonnan a környékről odaérkezett Jónás főhadnagy egy csomó

katonával és kérte, hogy mi történt itt. Elmondta neki, hogy itt a telepen még semmi, de máshol lovakat és más értékeket raboltak el a ségtől. A katonák másnap elmentek Lunkáról és a reá következő napon hallották, hogy Kimpányban és Stei községben több parasztot lelőttek. A Jónás emberei a környéken harminc—negyven parasztot szedtek össze. Elhozták azokat Lunkára és felállították a község-háza udvarán. Odahívták Kleint és kérték, mutassa meg, kiket látott ezek közül rabolni. Klein azonban nem tudott megmutatni egyet sem. Jónás főhadnagy ekkor azzal vádolta őt, hogy összejajszkítja a parasztokkal.

Előzők: Maga fegyverrel járt akkor?

— Igen. Akkor olyan világ volt, hogy fegyverrel kellett járni. A jegyző, a tanító, de sokan mások is a telepre menekültek, mert nem volt biztonságban az életük.

Előzők: Maga átadott egy névjegyzéket Jónás főhadnagynak, hogy a parasztok közül kiket öljenek le?

— Én nem adtam át semmiféle névjegyzéket.

Előzők: Előre tárja több paraszt vallomását, akik azzal vádolják, hogy ő verette őket a katonákkal.

Klein határozottan tiltakozik ez ellen az állítás ellen és kijelenti, hogy a parasztok között vannak ellenségei, ezek akarták neki ártani.

Előzők: Maga vert embereket, vagy adott erre rendeletet?

— Nem bántalmaztam senkit és nem adtam erre rendeletet senkinek.

Előzők: Ki ölte le Pertza Györgyöt?

— Nem tudom.

— Akar még valamit felhozni a védelmére?

— Idézem az egész falut. Tanuskodjanak mellett, hogy én nem vagyok semmiben bűnös.

Mikor Váradra menekültek

Öt perc szünet után az utolsó vádlottat, Katz Bélát hallgatja ki a bíróság. Ugyanaz a vád ellene, mint Sachs és Klein ellen.

Katz Béla nagyváradi kereskedő, aki a forradalom idején egyik Lunka melletti telepen lakott és ott volt üzlete is. November első napjaiban ezen a vidéken senkinek sem volt biztonságban az élete meg a vagyona. November első napjaiban a feleségét meg a gyermekeit behozta magával Nagyváradra. Az uton a vonaton találkozott dr. Pópa Mihály vaskóhi ügyvéddel, aki szintén a fosztogatások elől menekült Nagyváradra. Pópa azt mondta neki, hogy most már sajnálja, hogy bejön, mert éppen most hallotta, hogy tegnap este Nagyváradról katonaság jött ki Vaskóhára és azok majd rendet teremtenek.

Nagyváradon az egyik vendéglőben pedig hallotta, hogy Moga Valér lelkész azt telefonálta be, most már nyugodtan jöhetnek, mert a katonaság lelőtte azt vagy hat parasztot és teljesen helyreállított a rend a környéken.

Másnap vonatra ültek és kijöttek Lunkára. Itt volt már a Katz apósa is, akit teljesen kiraboltak a parasztok. A szerencsétlen embernek végig kellett nézni, hogy az üzletéből hogyan hurcolják szét nehezen gyűjtött vagyonát.

Amikor kiértek Lunkára, itt hallották, hogy a katonaság összeszedte a rablott holmik egy részét és a rabló parasztokat is letartóztatták. A község-házán egy Benkés István nevű parasztban az apósa ráismert arra, aki aktív részt vett a bolja kirablásában. Ezt Katz felháborodásában többször arcultította. Ő mindössze egy félórát volt Lunkán, amíg a kisvonat el nem készült és azután elment az üzletéhez, amelyet szintén kiraboltak a parasztok.

A katonák vezetőit nem ismerte. Azt hallomásból tudja, hogy egy Jónás nevű főhadnagy és Karácsonyi Jenő nevű hadnagy volt a parancsnokok.

Előzők: Maga fegyverrel és katonaruhában járt.

— Mikor lezsereltem, a saját tulajdonomat képező katonaruhát volt rajtam, fegyver nélkül pedig abban az időben nem lehetett járni.

Kijelenti, hogy ő nem vett részt a karhatalmi gárda megalakításában. Nem járt soha Sachssal, vagy Kleinval.

Az akkori eseményekről mást nem tud.

Ezután az elnök hétfő délelőttre halasztja a tárgyalás folytatását, amikor már bevannak idejébe az első tanúk is.

A Heymann-kerti helyiségből kiköltözködtem

ugyanezen ház fő-utcai részén, a volt Tóth-féle hentes üzlet helyiségében (Simon Béla régiség üzlete mellett)

alkalmi áruházamban a következő árukat árusítom:

Olcsó árjegyzékem, míg a készlet tart:

Színes mosó creppek 30 színárnyalatban mtr.	—	—	—	35 lei
Mosó voalok minden színben mtr.	—	—	—	35—40 lei
Cérna marocan kitűnő mosó gyönyörű színekben mtr.	—	—	—	65 lei
Mintás ruhavászón kockás és csikos mtr.	—	—	—	48—55 lei
Schweitz granadinok gyönyörű színezéssel mtr.	—	—	—	65 lei
Duplaszéles ettamin csikos és mintás mtr.	—	—	—	70—120—130 lei
Sima cérna granadin feh. fek. és minden színben mtr.	—	—	—	100 lei
Fekete himzett batist végtelen olcsó mtr.	—	—	—	40 lei
Mintás mosó creppek mtr.	—	—	—	40 lei
Duplaszéles eponge minden színben mtr.	—	—	—	84 lei
Szintartó zefir férfi ingre és nadrágra mtr.	—	—	—	40—42 lei
I-a angol zefir férfi ingekre mtr.	—	—	—	85 lei
Fehérneműre alkalmas chiffon mtr.	—	—	—	35 lei
Asztalnemű vászon tartós minőség mtr.	—	—	—	43—55—58 lei
Alsó lepedő vászon 150 cm. széles mtr.	—	—	—	150 lei

Asztalneműek, ágygarnitúrák, törülközők a legolcsóbb árban. — Az összes raktáramon levő ruha és kostüm szöveteket felárban árusítom.

Barna Jenő

Bulev. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 3.

Tudnivalók az évfárá vizsgálatról.

Az évfárá vizsgákra vonatkozó törvény és rendelet rövid kivonatát közöljük alább a szülők és tanulók számára. Ez egyben a Gojdu-liceum hivatalos értesítése is, ezenkívül az intézet más tájékoztatást nem ad ki.

Szabályzat

az érvégi, felvételi és érettségi vizsgálatokról.

(KIVONAT)

A) Érvégi vizsgálatok.

A középiskolákban az iskolai év szeptember 1-től június 24-ig tart. A tanítások szeptember 16-án kezdődnek és a liceumok alsó osztályaiban, az I. foku leányközépiskolákban, a polgári középiskolákban június 15-én, a liceumok és a II. foku leányközépiskolák V—VII. osztályaiban június 5-én, a VIII. osztályban pedig május 31-én végződnek.

Átlépés a felsőbb osztályba

Mindenféle középiskola I—IV. osztályaira nézve az egyik osztályból a közvetlen magasabb osztályba fellépés a következő módon történik: **Felléphetnek** azok a tanulók, akik minden tárgyból legalább 5-ös osztályzatot kaptak. **Javítók**, akik az I. osztályban legfeljebb 3 főtárgyból 5-nél kisebb, de legalább 3-as jegyet nyertek, a II., III. és IV. osztályban pedig azok a tanulók, akik ugyanilyen jegyeket kaptak legfeljebb 2 főtárgyból. **Ismétlők**, akik a fent említetteknek több tárgyból kaptak 5-nél kisebb jegyet, vagy egy tárgyból 3-nál kisebbet, vagy ha a látogatás (frequentare) avagy a magaviselet jegye a legrosszabb foku.

A fentebb említett iskolák felsőbb (V—VIII) osztályaira nézve pedig az egyik osztályból a következőbe fellépés az alábbi módon történik:

Ismétlők, akiknek évi átlagos osztályzatuk három vagy több főtárgyból kisebb mint 5, vagy ha a látogatás, illetve a magaviselet jegye a legrosszabb foku.

Az összes többi tanulók vizsgálatra bocsáthatók. Ez utóbbiak osztályvizsgálatot tesznek, mely a VIII. osztályra nézve június 5—20-ig, az V—VII. osztályra nézve pedig június 10—24-ig tartandó. E vizsgálatok írásbeli és szóbeli részből állanak. Két tárgyból készítenő írásbeli dolgozat,

még pedig egyiket a román nyelvből készíti minden tanuló, a másikat pedig a classicus tagozat tanulói a latin nyelvből, a reál tagozat tanulói a matematikából, a modern tagozat tanulói az V. és VI. osztályban a fizika-chemiából vagy latinból, amint azt a tanári értekezlet meghatározza. Az írásbeli dolgozatok tárgya annak az osztálynak az anyagából veendő, melyről vizsgázik a tanuló. Minden dolgozat elkészítésére egy órai idő van megszabva. A szóbeli vizsgálat kiterjed az illető osztály minden tárgyára (kivéve a torna, rajz, zene stb.). A szóbeli vizsgálatok nyilvánosak.

Minden tanuló minden tárgyból fog kapni egy vizsgálati jegyet. (Amely tárgyból írásbeli és szóbeli vizsgálat is lesz, e vizsgálati jegy a két vizsgálat jegyének középértéke). E vizsgálati jegynek és az évi átlagos jegynek a középértéke fogja adni az illető tárgyból a végleges jegyet.

E végleges jegyek alapján:

Felsőbb osztályba felléphetnek,

akiknek minden tárgyból legalább 5 a végleges jegyük.

Javítók, akiknek legfeljebb 2 tárgyból van 5-nél kisebb, de 3-nál nem kisebb jegyük.

Ismétlők, akiknek kettőnél több tárgyból van 5-nél kisebb vagy egyetlen egy tárgyból 3-nál kisebb jegyük.

Megjegyzendő: hogy ha a vizsgálati jegy bármely tárgyból 3 vagy annál kisebb, akkor a tanuló abból a tárgyból megbukik, bármilyen nagy volt is az évi átlagos jegye s így vagy javító vagy ismétlő lesz.

A végleges eredmény a VIII. osztály számára június 22-én az V—VII. osztályok számára június 26-án este kiüggesztetik.

Javító vizsgálatok

szeptember 2—8 között tartanak. A vizsgálat a javítást képező tárgyból írandó dolgozattól és szóbeli feleletből áll.

Azok a tanulók, akik egészben, akár részben nem vehettek részt a júniusi vizsgákon, ha az ok igazolt betegség volt, a tanári értekezlet engedélyével szeptemberben a javítóvizsgálatokkal egy időben tehetik le a vizsgát a hiányzó tárgyakból. E vizsgák eredménye azonban nem javítható; az, aki ha csak egy tárgyból

is elégtelen jegyet kapott, ismétlő lesz. Fenti rendelkezések már ez év júniusában életbe lépnek és alkalmazandók. A IV. osztályt végzett tanulók bizonyítványt kapnak, mely azonban csak külön felvételi vizsga letévése által jogosít az V. osztályba fellépésre.

B) Felvételi vizsgálat az V. osztályba.

Szeptember 9-én a liceumok igazgatói kiüggesztés után közlik, hogy az illető iskola V. osztályában hány hely van üresen, szem előtt tartván, hogy csak 40 tanuló vehető fel s ebből fenn kell tartani az ismétlők helyeit.

Az üres helyek elnyerése végett szeptember 10—15 között felvételi vizsgálatok tartatnak.

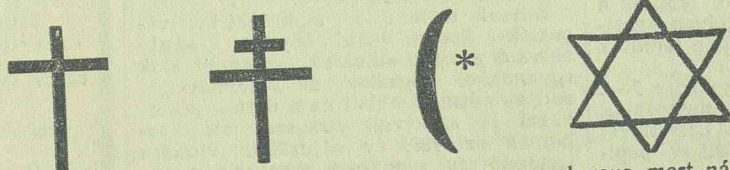
A felvételi vizsgálatra a jelentkezők szeptember 8. napjának estéig történnek. Az igazgató a következő tanulók jelentkezését köteles elfogadni: a saját intézetének, továbbá az ugyanazon városban, vagy a legközelebbi helyiségekben lévő állami gimnáziumok, polgári iskolák és magániskoláknak IV. osztályt végzett növendékeit, valamint azokat az V. osztályra készülő magántanulókat, kik nem járnak magániskolákba. Azonban nem iratkozhatnak be oly városból jövő tanulók, melyben van liceum, vagy amelyhez közelebb más liceum van. A jelentkezők minden tanuló írásbeli kérését ad be, amelyben egyúttal jelzi, hogy mely tagozatra óhajt iratkozni, mellékelvén születési és az alsó tagozat elvégzését igazoló iskolai bizonyítványát.

A vizsgálat szeptember 11-én reggel kezdődik az írásbeli dolgozatok készítésével. Két dolgozatot fognak írni: egyet a román nyelvből, egyet a matematikából. Tárgyuk a IV. osztály anyaga. Minden dolgozatra egy-egy óra idő adatik.

Szeptember 13-án reggel kezdődnek a szóbeli vizsgálatok, melyek az együttes bizottság színe előtt folynak. Minden tanuló felel a román nyelvből, a románok történetéből és Románia földrajzából. Ezenkívül: akik a classicus vagy modern tagozatra óhajtanak lépni: a latin nyelvből is; akik pedig reál tagozatra: a matematikából is. A leányiskolákban az utóbbi tárgyak helyett a francia nyelvből teendő vizsgálat.

Ha a vizsgálati érdemjegyek középértéke legalább is 5, akkor a vizsga siker.

A BÉKE KOVÁCS-a A SAS-PASSAGEBAN

Szent a béke az összes felekezetek között! Nem létezik már a numerus-clausus, mert nálunk mindenki egyformán **OLCSÓ KISZOLGÁLÁSBAN RÉSZESÜL**

POMPADOUR
sifonok női ingekre alkalmas méterár
35 Lei

ANTONIA
vászna, ágyneműre alkalmas méterár
55 Lei

FI-FI
grenadinok, ideálisan szép minőségben méterár
80 Lei

BAYADER
szövetek utcai ruhára alkalmas méterár
85 Lei

Ansperchezel Banaan
kanava szövésű mosó keleme méterár
65 Lei

KAMELIÁS-HÖLGY
eponge francia gyártmányú sima és sprices méterár
85 Lei

PÜNKÖSDI SLÁGERÜNK

sima grenadinok, sima opálók, színes batizliok, fehér és színes etaminok, mintás libertik, fehér és színes ruhavásznak, fehér és drap panamák, fehér és drap szádák, sima és kockás poplainok, selymek, marocainek, eolinok, gyapjú grenadinok csikkal, és még millió divatcikkek.

Ezek a pünkösdi olcsóságok Kovács Tesvérek áruházában kaphatók.

rült. A tanulók e vizsgálati középérték leendő sorrendje szerint fognak felvételt nyújtani az V. osztályba, még pedig annyi legjobbra, ahány üres hely van. Akik a hely hiánya miatt beiratlanul maradtak, más állami intézetbe iratkozhatnak, (ahol t. i. van hely) vagy pedig magántanulók lehetnek.

Akik nem jelentkeztek a felvételi vizsgálatra, vagy vizsgálatuk — ha jelentkeztek is, de nem sikerült, — nem lehetnek magántanulók sem.

O) Az érettségi vizsgálat (Bacalaureat).

A VIII. osztályt sikerrel végzett tanulók, ha kérik, a liceumi tanulmányokról bizonyítványt kapnak. E bizonyítvány jogot ad rövidebb idejű katonai szolgálatra, hivatalba lépésre, de nem jogosít az egyetemre, vagy más főiskolára beiratkozásra.

Azok a tanulók, kik a liceumi tanulmányok bevégezése után az egyetemre akarnak beiratkozni, kötelesek érettségi vizsgálatot tenni. E vizsgálatok vagy június 25 és július 10. között nyári időszakban, vagy a szeptember 15 és 30. közötti őszi időszakban tehetők egy a miniszterium által minden tonkerület székhelyén alkotott külön bizottság előtt. Más helyeken is alkotható ilyen bizottság, ahol van állami liceum, ha abban a városban a liceumot végzettek száma eléri a százat. Ez a bizottság vizsgáztatja az abban a tonkerületben lévő összes, bármilyen féléliceumoknak összes végzett növendékeit. (fiukat, lányokat.) Semmi másféle című, célú vagy összetételű bizottság senki által nem alakítható sehol az ország területén.

A vizsgálat írásbeli dolgozatok készítésével kezdődik. Három írásbeli dolgozat készítenő, melyekből az első kettő minden jelöltre nézve ugyanaz. Az első dolgozat az egyik nap délelőtt, a második ugyanaznap délután és a harmadik a következő nap délelőtt írandó.

Az első dolgozat a román nyelvből készül s azon semmiféle segédesszköz használata nincs megengedve. (Tárgya: compositio.)

A második dolgozat: fordítás román nyelvből franciára (10–12 sor könnyű szöveg). Szótárt nem szabad használni, de a tanár feljegyezheti a táblára azon szavak jelentését, amelyekről, úgy véli, hogy a tanulók nem ismerik.

A harmadik dolgozat szakok és tagozatok szerint más és más. Még pedig: a fiú- és leányliceumok classicus és modern tagozatának növendékei részére fordítás latin nyelvből román nyelvre (10–12 sor), melynél szótár használható. A realszak tanulói a matematikából készítik a dolgozatot. A nem román nyelvű tanulók e harmadik dolgozatot azon nyelven készítik, amely nyelven a liceumban tanulták e tárgyat.

E három dolgozat mindegyikére 2–2 órai dolgozási idő adatik. A dolgozatok felügyelet mellett, az intézet pecsétjével és az elnök aláírásával ellátott iv papírosra készítenők.

Akinek két dolgozata 4 jegyű, nem bocsátható a szóbeli vizsgálatra.

Az írásbeli vizsgálatok után két nap szünet és azután kezdődnek a szóbeli vizsgálatok.

A szóbeli vizsgálatok tárgyai: Minden jelölt vizsgázik a román nyelvből, a hazai történelemből, Románia földrajzából és alkotmánytanából és a francia nyelvből. Ezenkívül a classicus szak növendékei vizsgáznak a latin és görög nyelvből, a reál szakosok a matematika és fizika-kémiából, a modern szakosok, valamint a II. fokú leányközépiskolák összes növendéke a fizika-kémiából és a természetrajzból. Ez utóbbi, a szakok szerint különböző tárgyaknak egyike minden szakon helyettesíthető más, a liceumban tanult tárggyal. (Ez évben azonban e tárgyak maradnak.)

A román nyelv, történelem, földrajz és alkotmánytanból a kérdések feleletek román nyelven adandók. A francia nyelvnél francia vagy román nyelven, a többi tárgyaknál pedig vagy román vagy azon iskola előadási nyelvén, amelynél a jelölt tanulmányait végezte. De a nem román nyelvű tanulók is tehetik e vizsgát román nyelven is, ha ezt kívánják és ezt a vizsgálat kezdetén írásban nyilvánítják a vizsgára jelentkezéssel egyidejűleg.

A szóbeli vizsgálat azoknak nem sikerül, akik egy tárgyból 4-nél kisebb vagy kettőnél több tárgyból 4 jegyet kaptak. Ezek, bármily jó jegyűk volt is az írásbelin, a vizsgálaton nem mentek át.

Akiknek ilyen formán úgy az írásbeli, mint a szóbeli vizsgálat eredményei külön-külön megfelelők lettek, azoknál összegeződik az írásbeli és a szóbeli eredménye a következőképpen: Nem sikerült a vizsgálat azoknál, akik ugyanazon tárgyból az írásbelin és a szóbelin is 4 jegyet kaptak. Sikerült azoké, akik minden dolgozat és felelet után számított általános középértékül 6-os jegyet nyertek.

Javítóvizsgálat nincs; akik megbuktak, azok valamelyik következő időszakban tehetnek teljes vizsgálatot, ugyszintén azok is teljes vizsgálatot tesznek, akik félbeszakították vizsgálatukat. Közbeeső vagy rendkívüli időszakok semmi körülmény között sem engedélyeztetnek.

A vizsgálat díja: 800 lei. Szegény tanulók szegénységi bizonyítvány csatolása mellett kérhetnek mentességet. A kéréseket legkésőbb az írásbeli megkezdéséig az Inspector regional intézi el. A mentesség fél vagy egész lehet. Akik nem nyernek mentességet, azok a díjat vagy a díj hiányzó részét a közlést követő napon kötelesek befizetni. Akiknek vizsgájuk sikerült, azok fényképpel ellátott „Bacalaureatusi oklevél”-et kapnak (Diplomă de bacalaureat). Az oklevél kibocsátásának díja: 100 lei, mely az illetékes pénzügyigazgatóságnál a „Casa școalelor” számára fizetendő.

Semmi másféle ideiglenes vagy végleges bizonyítvány, igazolvány vagy tanúsítvány semmilyen alakban nem adható ki a bacalaureatusoknak. Sürgős esetekben, ha még az oklevél nem adható ki, a tonkerületi főinspector értesítheti az illető hatóságot, hivatalos uton, a bacalaureatusi vizsga eredményéről.

Ez oklevelekről semmi alakban és senkinek sem adható ki érvényes másolat. Hiteles fordítások csak úgy érvényesek, ha azok az eredetihez vannak hozzáfűzve és pecsételve.

Ez a szabályzat azonnal életbe lép mindenféle iskolára nézve.

Azok a tanulók, akik 1924-ben végeztek a liceumi tanulmányukat s az abszolváló vizsgán elbuktak, valamint akik ugyanakkor végeztek, de valamely igazolt és elismert okból nem tudtak jelentkezni az abszolváló vizsgára, jelentkezhetnek az 1925. év májusában, utoljára tartandó régi rendszerű abszolváló vizsga letelésére.

Akik nem jelentkeznek, vagy akiknek ez a vizsga nem sikerül, azok ezután csak a jelen szabályzatban előírt bacalaureatus vizsgát tehetik le.

Bőrgarnitúrák, rek, madracok, rendelésre és készen is kaphatók.

GIDÁLI MANÓ

kárpitos, Str. Clorogariu (volt Uri-utca) 2. szám.

Női pongyolák már 175 Leitől
Női kabátok . . . 1000 Leitől
Női szövet ruhák . 450 Leitől

legszebb kivitelben Model áruház Vlahuta (Szent János)-u. 6. sz.

Értesítés

A Cluj (Köszvári) Tordai-ut. villa sorsolásának első heteiben, hatósági intézkedés folytán előállott kényszerű eladási szünet miatt, a sorsolástó kénytelen a sorsolás napját hatóság jóváhagyással május 29-től átteni visszavonhatatlannul,

Folyó év július hó 29-re

Ez az új határnap azonban, visszavonhatatlannul végleges és semmi körülmények között további halasztás nem fog bekövetkezni. Ezen sorsolás az illetékes miniszteriumok és hatóságok által, törvényesen és szabályszerűen engedélyezve van. A t. nagyközönséget a sorsolató a szenvedett halasztásért kárpótolni akarja és ezért a főnyereményen kívül további egyszáz pénznyereményt állított be.

Főnyeremény emeletes villa telekkel

a Tordai-ut 25. szám alatt. Al. 5 szoba, 2 konyha 2 fürdőszoba, 2 előszoba, cselédszoba és más szükséges mellékhelyiségekkel.

Pénznyeremények.

I. nyeremény . . .	10.000.— L	10.000.— L
II. nyeremény . . .	5.000.— L	5.000.— L
III. IV. V. nyeremény . . .	1.000.— L	3.000.— L
VI. nyeremény . . .	800.— L	4.000.— L
Tíz nyeremény . . .	400.— L	4.000.— L
Negyven nyeremény a . . .	300.— L	12.000.— L
Negyven nyeremény a . . .	200.— L	8.000.— L

tehát összesen 101. nyeremény, melyekre valamennyi sorsjegytulajdonos egyenlő joggal és eséllyel játszik. Főbizománys: Sirocco Cluj Str. Regina Maria 14. Helyi elárulók: Industria Bank R. T. Biharmegyei Tkpénztár R. T. Hegedűs Hirlapiroda.

BŐRBUTOROK

ruganyos matracok, hencserek, hajlított garnitúrák kapható és megrendelhető KOVACS JÓZSEF kárpitosnál, Deák Ferenc-utca 1. sz.

LINOLEUM Haas Lipót

legnagyobb linoleum és szőnyeg különlegességgel áruház

Főlerakat: ORADEA-MARE

Bulevardul Regale Ferdinand No. 5.

Lerakatok: CLUJ, TIMIȘOARA.

Mélyen leszállított árak!

Felöltőszőrű gummikabátok

legnagyobb választékban, elegáns fazonban 900-100

VIASZOS VÁSZON

prima minőségű gyönyörű mintákban

80 cm. széles mtr. — — — — —	100.—
100 cm. széles mtr. — — — — —	125.—
125 cm. széles mtr. — — — — —	145.—

BŐRVÁSZON

kárpitosok, kocsigátlók, könyvkötők részére

nagy választékban

115 cm széles 115.— Leitől feljebb.

LINOLEUM

szobnál szebb mintákban

70 cm. széles — — — — — 135.— Lei

90 cm. széles — — — — — 170.— Lei

padlóbevonásra mintázott vagy parket-linoleum

200 cm. széles négyzetméterenként 237.50 Lei

Kapható 250–300 méter szélességben is.

SZŐNYEGEK

Sírapa futószőnyeg 70 cm. széles — — — — — 96.—

„ „ 80 cm. — — — — — 139.—

„ „ 90 cm. — — — — — 169.—

Ágyelő szőnyeg „Boucle“ — — — — — 125.—

Ottoman takaró „Karamanik“ — — — — — 1600.—

Két oldalt használható ebédőszőnyeg

nagyon szép mintákban 200×300 — — — — — 1730.—

Ezenkívül nagy választék függönyben,

fali szőnyegben, láb örlők, mindenféle

gummlaruk, tornacipők, sárcipők, játéka-

ru, gummlabda stb. stb.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Kenéz Ferenc úri szabó Str. Clorogariu 29. Angol szövel újdonságai különlegesek, mérsékeli árak!

Bonyodalom egy tűzkár megfizetése körül

II.

Az 1836. évi tűzvész nagyobb pusztítást végzett, mint a török-tatár dúlások, sőt az 1732-i földrengésnél is több anyagi áldozatot követelt. Csupán magában Várad városában százhetvenkilenc család lett földönfutó.*) A közelgő tél rettegése kísápadt a gondszántott arcokra. Nagy volt a kár, olyan nagy, hogy saját erejéből helyreállítani a polgárság nem is remélhette. Pénzintézetek sehol. A tűzkár biztosítás pedig azidőben még épp csak hogy próbálkozott. A város tulajdonát képező épületek közül is mindössze a Székház, a Serház és a Fekete Sas vendégfogadó voltak bebiztosítva. Azokon tapasztaltatták nemes eleink a német huncutságot. Am e járatlanságot pótolta náluk az élelmeség. Olyan talpraesett módon szálltak szembe a bécsi „Tűzkármentő Társaság”-gal, hogy még egy mai minden hájjal megkent tűzkárroka is tisztelettel emelheti meg a kalapját az előtt az ösbőlény előtt, melynek satnya utódai az idők folyamán úgy nekisziporodtak...!

A huzavona egész kedélyesen kezdődik. A bécsi Tűzkármentőnek Olasziban lakó ágense, Kiss Ernést ur egyrésztől. Hajdu Ferenc városi számvevő uram másrésztől, közös erővel „a kár megbecsülésén szorgalmaszkodnak.” Am e szorgalmaskodásból hováhamar huzakodás, a huzakodásból patvarkodás, ebből viszont „költsönös kunérozás” származik, oiany nyira, hogy a hivatásos szakmabeli férfiak végül is egymást perrel fenyegetvén, ott hagynak csapat-papot és a személyes buzgólkodást mindkét fél beszűnteti.

Kiss Ernést ágens a bécsi igazgató-sághoz, Hajdu Ferenc számvevő pedig a tekintetes Electa Communitás-hoz**) fordul panaszával, miután a német huncutságot így kitapasztalta volna.

Hajdu Ferenc jelentéséből kitűnik mindenekelőtt, hogy a három biztosított nagy épület 1832. év március hó 25-én a 121.707 szám alatt, — illetőleg 1835 július 5-én a 200.917 számot viselő kötvény értelmében végösszegben 6454 pengő forintokra volt aszekturálva. Az értékmegállapítás mai fogalmak szerint nevetségesen alacsony. Pedig — ugylátszik — e téren nem mutatkozott hiba, mert a kár kifizetése körül támadt huzavonában a tanács sem említ arról mintha az egység-árakat túl alacsonyra szabták volna.

A vita a levonások körül kavarg, mint az a nemes Electa Communitásnak nem csekély furfanggal megszerkesztett

memorandumából kitűnik. A becslés eredményéről Hajdu Ferenc számvevő „megrökönyéssel” jelenti a tanácsnak, hogy az ellen-szakértővel nem boldogul, miután az a biztosítási összeget kifizetni „nem hajlamos”, csupán 5890 forint 34 pengő krajcárokban. E szűkmáru javaslata mellett „végleg leállapodott, azt adván elő, hogy a biztosított tárgyak közül, melyek el nem égették, azok árok nem fizetődik.”

Jelesen a Serháznál azt nehézményeli az ágens ur, hogy a plafon nem mindenütt égett és szakadt be, továbbá, hogy „a két nagy kádoknak vasabrontsai megmaradtak.” Ezek fejében a város egyharmadrész kárából***) 72 forint 40 pengő krajcárokat nem állal lesajnálani.

A számvevő „rökönyödött” jelentése szerint legfőbb baj az, hogy a Főtisztelendő Káptalan a Serházból öt illető asszekurálási díjat — biztos ami biztos — már sietve föl is vette és maga részéről a szerelmes becsübe belenyugodott.

Hízen, ha a Káptalan ilyen engedékeny kedvében van: ám tegye amit jónak itéli! De nem következik, hogy a tekintetes Electa Communitás öt e nyomdokon kövessék! Inkább megveti a sarkát és most már csak azért se enged a maga igazából! Védi a város jussát körömszakadtig.

A Tanácsház és Fekete Sas vendégfogadó kárbecslésénél megint lehu 177 forint 27 pengő krajcárokat az ágens ur „azon szín alatt, hogy nem mind a menyezett égett le.” Tizenkilenc külső és belső ablakért, zsálval együtt, melyek megmaradtak: 96 frt-ot számít a jó úr, kilenc ép ajtót pedig 72 forintra értékel. (Boldog idők boldog árai...!)

Láthatólag felbőszül erre a jelentésre a nemes tanács. Teljes üléséből megkeresésével a „Tűzkármentő tettes direkciónak” ront, felszólítván, hogy az „elhúzott 1122 ezüst forintot kifizetését”, de rögtönmindjárt elrendelje! Mert: „minékutánna a biztosított somma után kiszabott prezentot a Társaság pénztárába befizettük, káraink pedig sokkal többre rugnak, ezt követelni méltó s igaz jogunk vagyunk.”

A kemény dörgedelem után apróra megvizsgálja aztán a nagyérdemű tanács az ágens ur kifogásoskodásait, melyeket szemlélvén, csak kikivánczozik belőle az epés megjegyzés:

„Valójában nem lehet nem tsudálkozunk a nevezett urnak fillérezni kívánó szándékán...!”

Hogy így testestől-lelkestől a német

***) Az épület kétharmadrészben a káptalané volt.

pártjára szegődött és a nemes tanáccsal egyazon drága várad levegőt szívja, se lel nagyobb panaszt, mint hogy a sors-látogatott födelekből maradt initt-amott valami csekélyke...

„Ez valóban mind a természeti, mind a törvényes igazsággal ellenkezik.”

állapítja meg a nemes tanács keserűen. S hogy egész tisztán lássa a tettes direkcio: kifelé-miféle ember ez az ágens ur, előadja hát „még nevetségesebb esetét”, ama bizonyos „vasabrontsoknak”, melyek kívánatos árát a tisztelt ur szintén le akarja húzni az elégett kádakból, holott lám a vasabroncsok a természet igazságaiból kifolyólag „azok anyaguknál fogva nem szoknak elégni.” Hogy Kiss Ernést ezt csak ezután akarja megtanulni: az ő dolga. Ellenben az Electa Communitás nem hajlandó érte a tandíjat fizetni!

Ha pedig a bécsiek még mindig nem volnának kellőképp belegyőződve a nemes város szintisza igazságaiba: drága, naiv furfanggal egy áthidaló ajánlatot tesz a tanács a Tűzkármentőnek. A proposicio következőleg hangzik:

„Ezer örömmel átengedjük mi a Társaságnak a vas abroncsokat — csak állítsa helyre a hűtőt és két kádokat. Ha meg ezt elfogadni nem tetszik, úgy a sommát méltán követelhetjük.”

Ez az ötlet úgy megtetszik a nemes tanácsnak, hogy az abroncsok után sietve odakínálja a vitás ajtókat, ablakokat, valamint a be nem égett padozatokat és pádimentomokat is. (No, hogy még ezeket fölhánytorgatni se tiltja a szíve némelyeknek...!)

Am a német így se hajlandó a pak-tumra, mely oknál fogva a tanács urai jónak látják egy kis szelid revolverzesszel alátámasztani a napnál világosabb igazságokat, csöndesen figyelmeztetvén a „tettes direkciót”, hogy:

„Célerányos rendelkezésekkel a történhető szerentsétlen gyűléseknek elnyomásak által a Társaságnak nagyobb károsodását akadályoztathatni, — továbbá a Társaságnak — nyíltan légyen megmondván — már eddig is mecsőkent itteni hitelét befolyásunk által polgárjainknál fent tartani képesek vagyunk!”

Majd alább:

„Valamint a biztosítandók számát szaporítani, úgy ellenben korlátozni (!!) is képesek vagyunk...”

Jó lesz tehát nem sokat okoskodni ott azzal az 1122 pengő különbözettel! Mert a város türelme fogyóban s olyan pórt akasztanak a direkcio nyakába a tanácsbeliek, hogy arról koldul!

No, de a németnek sincs éppen galamb-epéje! Ott Bécsben, a fölséges császári fényesség közelében meg már igazán fent hordják a fejüket! A tettes direkcio se marad hát rest, kemény német levélben pörköl vissza a nemes tanácsnak, az eb-ugattát! Kivágja a rezet, hogy a várad uraknak igazuk nincsen (és ugyan mikor is volt...?) és a jogban való e lemaradottság bizonyítására szédítően sok paragrafust kólint az izgága magyarok fejéhez. Ami pedig a revolverzest s a hitelt illeti, így cseveg a tettes direkcio:

„Ihre — aufrichtig gesagt, eines städtischen Körpers nicht würdige — Ausrückung, uns in Kredit schaden zu wollen, wenn wir uns nicht Ihren, irrigen Ansicht fügen: sollte uns wohl abhalten, noch irgend eine besondere Rücksicht (!!) ein-treten zu lassen...”

Nagy tömeg varrott szandál, vászon,

1547

tenisz és selejtes Carmen-cipők érkeztek a

Selejtes cipőáruházba

Színház-utca 4.

Olcsó árak,

Ami magyarán annyit jelent, hogy a bécsi tettes igazgatóság se hágy babrálni magával és ime olyannyira megbotránkozik a nemes városnak bár igen őszinte, de annál illetlenebb viselkedésén, hogy — a következetesség szent törvénye szerint (Donnervetter noch einmahl!) a tűzkár becsü értékét „aus Liberalität“ 4390 forintokról 4700 pengőre — fölemeli...

Mire ennyire jutnak az ügyek, hűvösre fordul az ősz és csupasz fák alatt az avar levelek zörögve hirdetik a fagyos vendég közeledtét. Búcsúznak a délre készülő vándormadarak, nagy foltokban húznak el Várad üszkös falai fölött. Halkul, fonnyad, hervad minden, csupán a város tekintetes urai nem lankadnak. Újabb megkeresésében a nemes tanács kijelenti, hogy a bécsi „liberalizmussal“ nem szívesen él, mert „azt ránk nézve alkalmaztatónak lenni nem ösmernék...“ Azonban a további „költönös kunérozások“ elkerülése céljából hajlandó lett volna, ám kizárólag a jog alapján (!) a felajánlott biztosítási díjat fölvenni, ha az ágens ur (horrendum dictum!) becsü, posta és egyéb ily csellengő költségek fejében az összegből 40 kemény pengő forintokat lesszipolyozni nem akarnak!

— „Hinni kintelenek vagyunk, hogy az ágens önönön oktatásból illyest cselekedni bátor nem volna!“ — jegyzi meg szemrehányólag az irat*) — és ennek utána szigorúan ráripakodik a bécsi sógorokra, hogy most aztán: nix dajcs! Fizessék ki az egész hátrálékos 1122 forintokat, nem lévén Várad tiszteletreméltó elüljárósága abban a hangulatban, mely a bábruha-játéknak kedvezne.

A perlekedők ott tartanak, ahol kezdtek. A levelek hangja ezúttal mindkét részről ismét vészjóslóvá zordul. A küzdő felek kölcsönösen pörrel fenyegetőznek, sőt a tanács urai nyomtatékosan is megüzenik, hogy:

„annyira komoly elhatározat megállapodásunk, hogy attól semmi esetre legkevésbé elállani nem fogunk.“

No, kár volna azért tulságosan megijedni! Mert nemes Eleink szintén nagyon következetesek „komoly elhatározásukban“, holott ime, röviddel a dörgedelem után, az Urnak 1836-ik esztendejében, október 3-án „nemzetes Sorger Sámuel feűbiró“ nyugtatóványa**) szerint mégis csak fölveszik ama bizonyos 4700 (!) lebecsült pengő forintokat, igaz ugyan, hogy ágens ur Kiss Emeszt orra a sápoktól foghagymás...! A posta, becsü és egyéb kijárások fejében sarcolt szállariumok letagadtatnak.

És — bármely hihetetlenül hangozzék előttünk — való igaz, hogy az úgy ilyen elintézésbe úgy a városi Tanács, mint a Tettes Direkció végérvényesen megnyugodtak. A nagy huza-vona a sápok rovasára szerencsésen befejeztett.

Igy történt ez anno 1836-ban.

Ma próbálna meg valaki...!

P. Gulácsy Irén.

*) 736—837 sz. a. levéltárban.

**) Levéltér 108—837.

Mindannyiunk érdeke! jól, olcsón ruházkodni!

1 m. prima cerna zefier	Lei 40
1 m. békebeli lilium vászon	Lei 54
1 m. schweizi himzett batiszt	Lei 60
1 m. ruhénemű vászon prima	Lei 40
1 m. valódi francia mosó delain	Lei 46

Állandó nagy raktár cipővásznak és belésdruksban
Witrael Vilmosnál
Str. Avram Janon (Kossuth utca) 2. szám
Sas kávéházzal szemben.

A holtak házában

Irta: Szombach Godehárd

Ballagtunk körbe szódtalanul
S üres koponyáinkor át
A rettenetes emlékü mult,
Süvítette számunkat;
Előttünk járt az Iszonyat,
Hátunk megett — a Vád!

Wilde: A readingi fogoly balladája IV. 8.

A város szívében nyúlik az égbe meredek falaival a komor ügyészégi fogház. Künn az utcán ragyogó napsütésben úszik a májusi vasárnap, a szürke hétköznapi tapodó malmából kiszabadult emberek boldog ünnepléssel sietnek tovább és — benn a fővénnyel behintett fogház udvarán, darabos kőköcsökön szomorú rabok szöges bakancsai egyhanguan verik ki egy elrontott élet bántó ritmusát. A nyirkos falak tövében egy-egy csoport falusi ember ijedt szemmel gubbaszt: legtöbbször szipogó asszonyok, akik uruknak, vagy megtévedt fiuknak békésfalvak meg nem becsült boldogságát, elnyúló mezők szelid, titkos álmát hozták üdvözlétül. De a látogatás rövidre szabott ideje már lejárt, a karok megegyszer búcsúzásra lendülnek és az egymással váltott vértelen csókok egy új élet remegő vágyódását uttoggják, a vesztett boldogság meddő ugarján új remények új fakadást ígérnek.

A főügyészhez sietek, aki a jovialis fogházigazgató kíséretében előzékeny szíveséggel kalauzol... És felpattan a Dante poklának a kapuja, ahol a tölcser egyes köreinek megfelelően a cellák felirásai tudatják a szemlélővel a bűn mineműségével való eljegyeztséget.

A nők osztályához érünk. Ágyaik előtt szép rendben állnak valamennyien: a kis, mezítlábos tolvaj cselédleány mellett ott áll félretaposott cipőben a trónjavesztett, egykori kasszatündér; oldalán lehajtott fejjel, szégyenkezve a gyilkosság miatt tíz évre elítélt asszony. Mindegyik, bűne tudatában, rezignált megadással viseli sorát, csak a lökötés miatt nemrégén behozott cigányasszony mondja magát állhatatosan ártatlannak és keservesen sir, talán nem is annyira ártatlansága tudatában, mint inkább azért, mert úgy érzi, hogy ura halála, akit a csendörök üldözés közben lelőttek, az ő vétkét is kiengesztelte. Félve bújik meg egy fejletlen, magát tizenegy évesnek mondó lányka, aki azonban már sok mindenben túl lehet, mert kicsi, szeplős arcára a korán megkezdett élet félreismerhetetlenül kirevelálta a maga borzasztó misztériumait.

A férfiak legtöbbje, elnyűtt fegyenc ruhában, mintha Dosztojevszkij szibériai emlékiratainak katargáiból lépett volna ki! A bűn típusai szerint a komor galérián elém mered: a furfangos csempész, a sikasztó, a pénzhamisító, a tolvaj, a betörő és ezek elmaradhatatlan orgazdája, az erőszakot elkövető, a rabló, a gyilkos. Egyik-másik jellegzetes Lombroso típus: mikrokephalia, hátul feltűnően kidudorodó koponyacsonttal; alacsony, elül ékben öszeszefutó homlok; szokatlanul kicsiny intelligenciaszög; az erőszakosság bélyegét magánviselő, erősen kiugró állkapocs, erősen előlő, kanalasfülv, mélyenülő, szűrés kicsi szem, vagy pedig feltűnő szimmetriahiány az arcban. Mintha már a természet is meg akarta volna csúfolni az Isten meggyalázott munkáját a szerencsétlenek arcán: rajta van a degeneráltság, amelyet a törvény által rájuk sütött Kainbélyeg csak még jobban eléktelenít.

Nehéz az elvesztett lelkeket legmélyebb rejtekükig kikutatni és talán senki sem sikerül kiolvasni belőlük azt, amit a világ előtt oly féltve rejtgetnek. De ha az ember közelről szemléli e sötét arcokat,

észreveszi, hogy az elgyötört, sápadt vonások mögött alkárhányszor kiütözközik a szenvedő ember minden szenvedése, akit szánni és sajnálni kell. Erről különösen meggyőzőtt a velük való beszélgetés, amedőn egyszerűen, színezés nélkül, szinte fáslult közömbösséggel elmondják egy-egy szörnyű bűn történetét. A gyors meggyadagolás vágya sodorta bűnbe a csempészt, az orgazdát, a pénzhamisítót, úrnője ékszerre vakította el a szegény cselédleányt, a nyomor, a kétségbeesés, a kínálkozó alkalom tette tolvajjá ezt is, meg azt is. A lakatos pedig azért lett betörővé, mert a mestersége csábította, hogy ezen a téren is remekeljen. A virtus, a megbántott önértzet lángragyult indulata adta a szőlőőkarót a hegyközsatári legény kezébe, hogy vele leüsse legénytársát, a mánort, a feltékenységet a korszót a pellbárthidai parasztnak, hogy agyonüsse a jadasasszonyt. A siherder cigány pedig állítólag önvédelemből ölt, mert „hármán voltak és ha le nem ütöm az egyiket, ők vágnak le engem.“ Mintha a readingi fogoly balladáját hallanám:

De hány van olyan, ki megöli azt,
Amiért szerelmre fakadt;
A gyáva talán csókkal teszi,
A bátor acélt ragad.
Ez olyankor öl, amikor agg,
Az, amikor ifju még,
Ez aranykezekkel fojtogat,
Az, míg mámorban ég...

(Folytatjuk.)

Végeladás

és

Kiárusítás

nincs cégemnél, ellenben

a hét minden napján

olcsón és szolid alapon vásárolhatja
áruházamban

a nyári divat összes ujdonságait

u. m.: Vásznak, fehérneműk, gyönyörű zefírek, mosó kelmék, selymek, angol férfi öltönyszövetek, szőnyeg, függöny, ágy- és asztalterítők, harisnyák, keztyűk, legujabb divatu női napernyők, saját különleges gyártmányu perzsaszőnyegeket, valamint összes fonalak nagyban és kicsinyben

külön férfidivat osztály

legjobb fehérneműk mérték után is, kalapok, kötött- szövött árúk, nyakkendők és utazási cikkek

néhány cikk tájékoztató ára:

Fehérnemű vászon és siffon . Lei 33—
Divatos mosó delain Lei 35—
Jó mosó creton Lei 33—
Eponge ujdonságok Lei 81-től

Czillér Imre

nagyáruháza

BERETVÁS PASZTILLA a legmakacsabb fejfájást is elmulasztja

A „Nagyvárad” megkezdte Bónyi Adorján legszebb regényének közlését

Budapest egyik legnépszerűbb írója Bónyi Adorján, akinek a társadalmi életről vett életrajzi regényei, finom meszövésű elbeszélései, igen kapós olaszregények a külföldön is, ahol szeretik és megbecsülik ennek a Nagyváradról elnevezett és régen beérkezett magyar betűírásnak munkáit. Bónyi Adorján regényeit nem első ízben élvezheti a „Nagyvárad” olvasóközönsége. Most azonban írásainak chef d'oeuvre-jét, belső értékű és legnagyobb hatású regényét, a „Nagyvárad” számára Bónyi Adorján

Jómadár

írta meg ezt a sok ívre terjedő izgalmasan érdekes társadalmi regényét, amit kéziratban adott át nekünk, a regény maga pedig csak az ősz folyamán jelenik meg könyv alakban Budapesten és környékén.

kívül irodalmi szenzációja lesz Budapest kulturális életében.

A Jómadár című nagy regénye a mai társadalmának miliójában játszódik. Pompás alakokat, mestert kézzel megrajzolt figurákat mozgat ebben a színes eseményekkel teli regényében Bónyi Adorján, aki ez alkalommal a női lélek finom analizését vezeti le bravúros eszközökkel.

A „Nagyvárad”, mely anyagiakban is horribilis kedvezményeket, pénzbeli ajándékokat ad előfizetőinek, ezzel a regénnyel közönségének igaz és értékes irodalmi szórakozást nyújt.

Bónyi Adorján nagy regényének közlését

junius 15-én

kezd meg a „Nagyvárad” terjedelmes folytatásokban.

Egy érdekes emléknap

A niceai zsinat 1600 éves fordulója

Ma, vasárnap 1600 éve annak, hogy 33 püspök jött össze Nicaeába, hogy az arianizmus felett ítélezzék. Nagy Constantinus volt ekkor a római császár s ő maga észrevehette, hogy milyen káros az egyházra a világi hatalomnak jogtalan, jólhet jóakaró beavatkozása az egyházi élet körébe. Ebből a talajból származott az arianizmus.

Az új platonikus bölcselet kedvére foglalkozása volt az Isten természete fölötti kérdés feszegetése. Annak a tannak, hogy Krisztus nem egy lényegű az Atyával és a Szentlélekkel, Arius, egy különben tiszteletben álló pap volt, akit püspökök is jelöltek. Felszólításra kijelentette, hogy a legfőbb Isten nem léphet a világgal közvetlen viszonyba, azért teremtette az Isten s ez a világteremtő. Az ige semmiből teremtve, ép úgy, mint minden más teremtvény, azért tehát természeténél fogva nem Isten, csak istentől adoptáltatott. Tehát ha az Atya nemzette a fiút, akkor ez előbb nem létezett. Ez a tan elterjedt, különösen az asszonyok és apácák között. Arius népszerű lett Alexandriában s nagy agitátorikus működést fejtett ki. Az egész Keletet elárasztotta röpiratokkal, küldöttségek jöttek-mentek, vitáztak az

emberek az utcákon. Constantinus császár figyelmeztette Ariust, hogy az egész csak skolasztikus kérdés, csak az ész gyakorlására szolgál, az üres órák elűzésére s nem érinti a hitet, kérte, béküljön ki az egyházzal. Arius levelében alázatosan fogadkozott, de tovább dolgozott. A császár erre maga elé rendelte Ariust, aki körül fonta a császárt. Megeskettette Ariust, hogy tévelygéseivel felhagy. Végül összehívta a niceai zsinatot. 325 májusában, tehát 1600 évvel ezelőtt 318 püspök sereglett Nicaeába, az első egyetemes zsinatra. Ott volt a thebaisi Paphnutius sántitva, Pál tüzesonkította kezeivel, a sivatagok emberei s a pápa kiküldöttei.

Arius szint vallott s védte tanait. Az egyházatyák közül sokan befogták füleiket, mikor beszélt. A zsinat kimondta katolikus hitként: „Jézus Krisztus, Istennek fia, egyszülött az atyának, vagyis az Atya lényegének Istenből való Isten, világosságból való világosság, az igaz Istenből való igaz Isten, ki született, nem teremtetett, az Atyával egy lényegű. Azokat, akik mondják, hogy volt idő, mikor ő nem volt és mielőtt született volna s nem létezett és semmiből állott elő, vagy más állagból való, vagy teremtetett és változó, vagy változandóságnak van alávetve, a katolikus egyház átok alá veti.” A császár ezt aláírta. Ariust kiközösít-

tették, őt és papkövetőit a császár száműzte.

Az arianizmus nem enyhébb lett és sokszor gyászba borította az egyházat, de ez volt az első radikális lépés ellene.

Ezt ünnepli meg a görög keleti egyház vasárnap. Nagyváradon ünnepélyes istentiszteletet tart a székesegyházban s a nap jelentőségét dr. Magier Aurél archimandrita méltatja.

Hivatalosan az ünnepségről ezeket kaptuk:

Ez évben telik 1600 év az első egyetemes sinodus összejövetelétől, amely 325-ben a kisázsiai Nicaeában tartatott meg. A sinodust Nagy Constantinus bizánci császár hívta össze és azon részt vett 318 püspök a keresztény világ minden részéből. Ez a sinodus vetette el Arius alexandriai (Egyiptom) diaconus haeresiáját, aki azt tanította, hogy Jézus nem egy lényegű, consubstantialis (homousios), hanem csak hasonló természetű (homoiousios) az Atyával.

Románia Szt. Sinodusa elhatározta, hogy a niceai sinodus évfordulója ünnepeltessék az egész ortodox román egyház által folyó évi május hó 31-én, a niceai szent atyák vasárnapján. A nagyvárad ortodox román Catedralisban mag. Ciorogariu Roman püspök ur önméltósága fogja celebrálni a szent misét fényes segédlettel. Az ünnepi beszédet dr. Magier András archimandrita tartja.

Szöke Miklós

gyermekkocsi üzeme

Piata Unirii

Szt. László-tér 16

Holdas templommal szemben

Gyermekkoscsok a legújabb és legolcsóbb kivitelben. Niclezés, vörös és sárga rezerezés, oxidálás. Ugyanott 1 darab 1 HP elektromotor, transmissió-alkatrészek, szíjtarcsák olcsón eladóak.

NAP és ESŐERNYŐK

legújabb kivitelben, mélyen le szállított árban.

HARISNYA raktáramat teljes egészében kiárusítom.

BLUM VILMOS, Köröspart

A tenkei harangszentelés

Fog-e sikerülni valaha aranyat gyártani?

A vegyésznek már emberemlékezet óta legegyszerűbbé vágyuk volt nem nemes fémekből aranyat előállítani. Oly régi időkbe nyúlunk vissza ez a törekvés, mint maga a tudomány, tudjuk, hogy már a középkor vegyészei, ha ugyan így nevezhetjük őket: az alchimisták, a legegyszerűbb kísérleteket folytatták ezen a téren, legtöbbször minden tudományos alapelv nélkül. Számosan közülük teljesen tönkrementek az eredménytelen kísérletezésben, erkölcsileg, anyagilag és még csak egy lépéssel sem tudtak közelebb jutni a céljukhoz. Mióta az atomelmélet dominál a kémiában, meg is szűntek az ilyen kísérletezések a „Bölcsek köve” azaz egy olyan anyagi, mely a nem aranyat arannyá tudná átválttatni, nem létezik, nem is létezhet. Az anyag alkotórészei az elemek, ezek megint atomokból épülnek fel, mondták a tudósok, az atom pedig, mindennek az alapja oszthatatlan, szétbontathatatlan. Vas vagy ólom atomot nem lehet arannyá változtatni. De az óvatosság már akkor is hozzáfűzték: nem lehet... a tudomány mai állása szerint nem lehet, de ki tudja, mit hoz a holnap? Az atomelmélet ugyan még mai napig is megállja a helyét, de a radioaktív jelenségek tüzeesebb tanulmányozása óta már nem állítják olyan biztonsággal, hogy az atom szétbontathatatlan. Sikerült radioaktív szétbomlás végtermékeként háromféle különböző atomsúlyú ólmot nyerni és bebizonyítható, hogy a radioaktív elemek hosszú idő folyamán képesek más elemmé átváltozni. Évvél meg volt döntve az atom szétbontathatóságának az elmélete. Hatalmas segítőtársa talált azután a kémiának az elektromos áramban. Tanulmányozták az elektromos sugárzásokat, rájöttek, hogy az atomok nem egységes anyagból, hanem egy egész kis bolygórendszerből vannak felépítve, hogy elektromos töltéssel bíró parányi részecskéket „elektromok” kerüngenek egy ellenkező töltéssel bíró mag körül, hogy minden atom különböző számú elektronból áll, melyek körülbelül a mi naprendszerünk bolygóihoz hasonlítható mozgást végeznek, csakhogy kicsiben. Az alapanyag tehát az elektron, egy elektromos töltéssel bíró parányi részecske és csak azokat a titokzatos erőket kell kifürkészni és befolyásolni, melyek a parányi részecskéket csodálatos rendszerre, atommá, anyaggá tudják egyesíteni.

Nagy probléma, mondhatni talán a legnagyobb, pár szóval még csak megközelítőleg sem lehet tárgyalni. Miben különbözik az arany atom egy más atomtól, pl. az ólom atomjától? Egyrészt a belső mag elektromos töltésében, másrészt pedig a körülötte keringő elektronok számában. Hogy egy atomot szétronboljunk, átválttassunk, egész különös és hatalmas energiát kell hozzávezetnünk. Itt jutnak azután érvényre az elektronos sugárzások, az alfa, béta és X sugarak, stb. Ezen sugárzások maguk is elektronokból állnak, melyeket az elektromos energia hihetetlen sebességgel repít tovább. Ujabbán sikerült oly hatalmas feszültségű áramot előállítani, 600.000 voltot egyenáramban, mely által előidézett sugárzásnak azután már az atom elektronrendszerre sem tudott ellentállni. Nem bírta a sugárzás száguldó elektronjainak bombardement-ját, szétszórta, vesztett rendszerre elektronjainak számjából, átváltozott egy más anyaggá. A vegyészek felteszik, hogy egy higany atom 80 elektrontól, míg az aranyé 79-ből van képezve, ha tehát sikerül a sugárzások segítségével a higany atomjából 1 elektront eltávolítani, akkor a higanyt arannyá változtathatnánk át. Professzor Miethe berlini tudós és utána Mr. Scheldonnak a „Scientific American” igazgatójának sikerültek is ilyen kísérletei. Légűres térben kvarztégelyben foglaltatott higanyra napokig kolosszális feszültségű elektronos áramot hagytak

hatni és a kísérlet végeztével a tégely falán képződött lerakásban vegyileg sikerült az aranyat kimutatniok. A képződött atomisztikus higanygőz megfagyott, arannyá változott. Hogy milyen jelentőségű ez a felfedezés, bár egyelőre csak tudományos szempontból, azt nem is kell bizonyítani. Talán elveszti az arany idővel értékét, talán más nehezebben, vagy egyáltalán nem előállítható fém fogja felváltani a forgalomban — ki tudja. Mindez még csak a jövő zenéje. Sajnos, egyelőre még nem holnap lesz az, mikor országunk budgetjét vegyi úton fogjuk tudni megjavítani.

Kálmán Andor, vegyész-mérnök.

* A legszebb nyári multságok egyike lesz az a nagyszerű kertiünnepéssel egybekötött János-ünnepély, amelyet a nagyváradi grafikai munkások rendeznek június 21-én, délután 4 órai kezdettel a Kath. Kör kerthelyiségében. Ez alkalommal a rendezőség virágokkal fogja feldíszíteni a helyiséget. És e napon, hogy mindenki kellemesen érezze magát, lesz virágcsata, tombola, kugli- és kvírtverseny, valamint szépség- és csunyvverseny. Minden egyes versenyben díszes és értékes tárgyak nyerhetők. A szép és művészi dal kedvelőkről pedig a népszerűségnek örvendő Gutenberg Dalkör gondoskodik, Laszcsik Ernő kiváló zenetanár vezetésével. A tánc kedvelők hölgyek és fiatalok részére este 9 órakor a diszteremben reggelig tartó tánc lesz. Megállapíthatjuk, hogy a pettyeskarton-ötlet igen népszerű lett a hölgyek körében, bár ez nem kötelező a hölgyekre, de a rendezőség a három legszebb pettyesruhában megjelenőnek szép és értékes díjat tűzött ki. Megállapítható az is, hogy a leányosházaknál már is a pettyesruha-kombinációkon török a fejüket. A zsűri nem kizárólag hölgyek fognak résztvenni.

Nógrády József

uriszabó üzletét Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi) ut. 10 szám alá, a Stern palotába helyezte át!!!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a Str. Nic. Jorga (Zöldfa-utca) 10. alatti

orth. כשר éttermet

ugyannezen házban az udvarba helyeztem át. Izletes konyha. — Szives pártfogást kér: Özv. Grósz Adolfné vendéglős. Lakodalmak rendezése és ahonnan a legolcsóbban.

KEPES ELEK

orvosi kötszersz. Sas-passage 20 szám

Saját készítményű sérvköltők, hasköltők, speciális kötszerek, női és férfi cvszerek

SZOVET

HAVAS & GRÜNFELD posztóáruház, Str. Avram I. (Kossuth-utca) 8. legolcsóbbak

különlegességeink felöltőkre öltönyökre legjobbak legolcsóbbak

LEGISMERTEBB KÖZMONDÁS

Selejies harisnyák Ábrahámnál Rimanóczy-u. 4. sz. a. kaphatók.

Olcsó kamatláb

mellett, lombard kölcsönt folyósít ismét a

Granária Áruraktár Rt

Telefon interurban 13-78 szám

* Most van alkalma minden hölgynek a nyári divat szükségletét olcsón beszerezni, mert mielőtt Kertész Reklám üzletét Rimanóczy-utca 10. alatti helyre költöztetné, mélyen le szállított árban kiárusít.

* Igyunk kizárólag békebeli minőség Dreher-Haggenmacher sört. Minden job helyen kapható!

* Legjobb telefonkészülék villanykörte és manometer raktáromról. Telefont és villanycsatlakozást, minden fémipari és esztétika-munkát, javításokat igen szőke áron vállal Rajz elektro-mechanika Szalárdi-utca 9. Telefon 512.

Grande toilettehez nélkülözhetetlen, ideális szabású fűzők és mellta: tők a

„LÉDA” fűzőszalonban

Strada Alexandrii (volt Teleki-utca) 53. I.

Uj üzlet!

Heti 100 lei részletfizetésre, férfi és női cipőket a legszebb kivitelben készít mérték szerint

FEKETE

Strada Cuza Voda (Szacsvai-utca) 37. szám

Női szalma és selyemkalapok

virágok és az összes kalapokkékek 20-50 %-al olcsóbbak, mint bárhol

KÖNIG JENŐ

Üzlet: Str. Tace Ionoscu (Körös utca) 16 sz. Gyár: Str. Alexandrii (Teleki-utca) 45 szám

Üzletünket Bul. Reg. Ferdinand 10 szám alól, az Agrárbank palotájába, (Parcul Traian és Bul. Reg. Ferdinand sark.)

a Széchenyi étteremmel szemben helyeztük át!

Özv. Steinfeld-né és STERN

tűző, porcellán, tűzőr és mindenemű-képek, keretek raktára. Keretkészítő, aranyozó és építtetővező.

Vásznak, ing- és ruha-zefírek,

asztalneműk, női és férfi divat-szövetek, grenadinok, kész női és férfi fehérneműk dus választékban

Rónai & Kohn cégnél

Oradea-Maro. — Sas-passage.

Üzletem megnagyobbítása

folytán raktáron levő cipőket halatlan olcsó árban árusítom ki. Glück Zoltán Str. Nic. Jorga (Zöldfa utca) 23. (Csillag gyógyszerár mellett)

Értesitem Biharmegye és Nagyvárad város nagyerdemű közönségét, hogy

férfi szabó üzletemet

Josif Vulcan (Nagy Sándor)-u. 1. sz. alól Str. Rimanóczy-utca 1. sz. alá (Royal kávéház mellett) helyeztem át

Teljes tisztelettel

WEISZ E. ZSIGMOND.

Háló, ebédlő és uriszoba BUTOROK megérkeztek

és legelőnyösebben beszerezhetők

Wallerstein Ferenc utóda,

DANIBERG és WALDNER

butoráruházában

Str. Nicolae Jorga (Zöldfa) utca 21. szám.

A kormány az ellenzékét obstrukcióval vádolja

A kamarában három nap óta folyik a közgazgatási reform részletes vitája. A kormány a vitát obstrukciónak minősíti, mert egy-egy szavazónál több ellenzéki szónok szólal fel és mindegyik hosszabb beszédet tart és rákérdezőkkel fejtetéseket ad elő. Az ellenzék tiltakozik az obstrukció vádjá ellen, mondván, hogy kötelessége mindent elkövetni, hogy a törvényjavaslatot az ország érdekében megjavítsa. A kormánypart türelmetlensége a részletes vitával szemben megmesszire megy, hogy ellenzéki javaslatokat leszavaznak anélkül, hogy azokat még csak fel is olvasnák, pedig ezt a házszabályok előírják. Kétségtelen, hogy ha az ellenzék a vitát ebben a tempóban folytatja, akkor a közgazgatási javaslat hetek múlva sem kerül tető alá, pedig naponként három órást tartanak. A vita egyébként izgalmas, betárgyakkal, sőt verekedésekkel is szereződik.

Részletes vita zajlott le a törvény 13. és 14. cikk szakaszánál, ahol az ellenzéki szónokok kifogásolták a prefektusok túl nagy hatáskörét és a kormány rendkívül széles beavatkozási jogát. Különösen érdekes volt a vita a törvényjavaslat 17. cikk szakaszánál, mely arról intézkedik, hogy a 30 tagú városi tanács kétharmada kinevezett tagokból fog állni. Pistiner szocialista képviselő kinevezési rendszer ellen beszélt és azt teljesen jogosulatannak tartja. Javasolja, hogy a tanácsok valamennyi tagját válasszák. Hans Ottó Róth százszáz képviselő szintén javaslatot tesz a kinevezési rendszer

szér mellőzése érdekében. Radakovici a hivatalból való tagok jelenlétét a városi tanácsokban a rendőrállam szellemének megnyilatkozásaként tekinti, majd hosszasan fejtegeti a községi képviselői rendszer fejlődését. Beszédét a többség gyakran zavarja azzal, hogy a szónok obstrukciót űz. Michalache kijelenti, hogy hajlandók lesznek mondani a szónoklatokról, ha a többség elfogadja az ellenzék javaslatait a közgazgatási javaslatnál. Radakovici a nők szavazati jogának széleskörű érvényesülését kívánja. Végre is az elnök megvonja tőle a szót, ami ellen az ellenzék hevesen tiltakozik. Dr. Lupu nagy beszédben fejtegeti az elnök eljárásának törvénytelenességét.

A Viitorul azt írja, hogy Vajda — aki az ellenzék egyik vitarendezője — megtagadta a magyar parlamentben az obstrukciót és azt most Romániában akarja folytatni. Vajda kijelentette erre, hogy a kormányának sejtelve sincs róla, mi az igazi obstrukció.

Bukarestből jelenteik: A kamara ma délelőtti ülésén Sándor József magyar képviselő szólalt fel, aki ismételt tiltakozott az utóbbi időben felhangzó irredenta vádak ellen.

Popovici Mihály a közgazgatási reformnak a községi szervezetek vonatkozó részét kritizálja, hosszú részletes beszédben. Majd a nők választójogára tért át.

Bratianu Vintila pénzügyminiszter Popovici beszédét többször félbeszakítja, kijelenti, hogy az üléseknek ily módon való elhúzása, egyszerű obstrukció.

Huszonöt esztendő

a nagyváradai színház

Nagy jubileumi ünnepséget készít elő a színház

Most, októberben lesz negyedszázada, hogy azon a területen, ahol ma Váradnak életenergiája fut össze, ahol nyári este egy nagyváros színes látképe bontakozik ki villamos szárnyait, fölépült a budapesti Vigaszínház mintájára a városi színház. Kopár, hepehupás világ volt itten. Miskorcsmák, apró házacskák, be nem épített területek éktelenkedtek azon a helyen, ahol ma széles aszfaltburkolat terül, ahol néznek szembe egymással és a tér minden sarkán fényes kávéházak teraszairól szól a vidám muzsikaszó, hatalmas tömegek hullámlanak végig ezen a promenádor és a villamosok csengője, a trollok tiúklölése emeli Várad nagyvárosi mozgékonyságát. Amilyen rendezetlen volt a tér, olyan volt a város színházviszonya is. Ezt természetesen nem a város akkori belső színházi kultúrájára értjük, mert hiszen akkor élte a nagyváradai színház virágkorát és olyan művészek és művészek, akiknek nevük ragyogó ékességgel vonult be a magyar színháztörténet históriájába, játszottak esténként a közönség előtt. Nagyváradnak azonban huszonöt évvel ezelőtt nem volt állandó színházulata és a debreceni, majd az aradi színházulatai tagjai csillogtatták ma is feledhetetlen művészetüket az arénában.

Mielőtt a mai és állandó községi színház fölépült volna, hossza nyúló közgyűlési viták, heves hírlapi polémikák előzték azt meg és a vitás kérdés az volt, hogy a Nagypiacra, vagy a mai tere építsék-e a színházat. Végre is az utóbbi mellett döntöttek. Az építés egyben azt is jelentette, hogy egész városrészt kellett lebontani. A színházzal együtt épült fel végre, 1900 október havában a Bazár-épület is és az építkezés akkor összesen majdnem egy millió koronába került.

Egy szép októberi délután diszközügyűlést tartott Nagyvárad városa Beöth-v László akkori főispán elnöklése alatt és Rádl Ödön tartott gyönyörű beszédet. Este fényesen volt kivilágítva, virágokkal földiszítva az aranycirádás gyönyörű kis színház és este Erkel operáját, a Hunyadi Lászlót adták. Nagy öröme, büszkesége volt ez akkor Nagyvárad város egész közönségének.

Most, hogy a színház fennállásának negyedszázados fordulójához érkezünk, Gróf László, a jelenlegi színházigazgató, méltóképpen akar emléket állítani ennek a nevezetes dátumnak és az egész társadalom bevonásával fényes jubileumi ünnepséget készít elő, melynek megvalósítása elé — úgy véljük — nem állítanak akadályokat. Érdekesnek tartjuk megjegyezni, hogy az akkori 25 év előtti társulat tagjaiból csak három élnek Nagyváradon. Erdélyi Miklós, a színház volt igazgatója, Erdélyi Miklósné, aki csak nemrégiben ragyogtatta soha meg nem fakuló művészetét és a kiváló Madas Pista, aki ma is népszerű és kedves tagja a társulatnak.

A prefektus harcot indít az alkohol ellen

Az alkohol ártalmasságáról, az alkoholizmus terjedéséről felesleges bővebb fejtegetésbe bocsátkoznunk. Mindenki tudja, hogy azok a milliók, amiket az alkoholfogyasztás útján kerülnek az államok kasszájába, a legerkölcstelenebbek és az alkoholfogyasztás nyereségeit kétszeresen fizetik vissza a kórházak, elmeigógyintézetek, börtönök költségvetésében, amelyek az alkohol áldozatait fogadják magukba. Nálunk Bihar megyében különösen azokban a vidékeken, ahol bor nem terem, a tömény alkoholnak, a pálinkának rengeteg áldozata van. A nép munkaképességének csökkenéséből eredő kárt számmal nem is lehet kifejezni, ami

az állam közgazdasági és mezőgazdasági erejét gyöngíti.

Az utóbbi évek statisztikája nagyfokú alkoholfogyasztást mutat a vármegyében és szomorú képét egyes vidékek alkoholfogyasztásának, amit a bűnügyi krónika is támogat.

Dr. Popovici Miklós prefektus, aki kiváló orvos is, nem nézi tétlenül az alkoholizmus terjedését s elhatározta, hogy a legszigorúbb korlátok közé fogja szorítani. Evégből felhívást intézett az alispánhoz, a polgármesterhez, az összes főszolgabírákhoz, hogy záros határidő alatt statisztikai kimutatást küldjenek be neki minden italmérésről, továbbá azokról a korcsmákról, melyek a vasárnapi munkaszünetet nem tartották be, hogy melyik mikor kapta engedélyt stb. Végül előterjesztést kér a prefektus a korcsma esetleges bezárására is.

Meggyőződésünk, hogy a prefektus nagyon igazságosan fogja elbírálni a korcsmaengedélyeket.

Dorian Terrasse

9 órákor és

Dorian filmszínház

3 és 6 órákor

Ma, vasárnap utoljára

11 felvonásos vigjáték műsor

A főszerepben: Zígottó, Chaplin és Monty Bank.

Kacagás megállás nélkül!

Holnap, hétfőn szenzációs premier
Schüller Frigyes színműve

TELL VILMOS

A svájci szabadságharc története
12 felvonásban.

A főszerepben:

Conrad Veidt
Erna Morena
Erich Kaiser-Titz
Xenia Desni
Hans Marr

(A „Rabszolgakirálynő Mózese)

Két rész együtt!

A budapesti Royal Apollóban jelenleg órási sikerrel fut!

Rendes helyárák!!

Hatóságilag engedélyezett kiárusítás

Vadas Jenő divatáruházában, Bul. Regele Ferdinand No. 5.

Lederer Kodolka meggyilkolása után rálőtt feleségére

Budapestről jelentik: A Lederer-bűnperben érdekes fordulatot jelent most Ledererné védőjének akciója, aki azt akarja bizonyítani, hogy a gyilkosság után Lederer katonai pisztolyát felesége ellen fordította.

Három-négy héten belül megtartják Ledererné bűnyűgyében a főtárgyalást. A főtárgyalásra akar felkészülni Lederer felesége. A gyilkos főhadnagy vallomásaiban azt mondotta, hogy felesége ellen fordította Kodolka megölése után pisztolyát, de nem volt ereje azt elsütni. Ezzel ellentétben Ledererné bizonyítani kívánja, hogy férje rálőtt és a golyó a karácsonyfát súrolva a falra pattant s nyoma is megmaradt. Ha ez igaz, akkor a féltékenységi jelenet igazolva volna és az is, hogy nem előzte meg megbeszélés a szerencsétlen hentesmester megölését. Ebben az esetben nem lehetne Lederernét felbujtással vádolni.

A vizsgálatot most kiegészítik ebben az irányban és új helyszíni szemlét tartanak a Tölgyfa-utcai lakásban.

Lederer Sándort, a gyilkos öccsét, aki a kofferben segített Kodolka feldarabolt holttestét a Dunához cipelni, szabadlábra helyezték.

*** Gyomorbélzavaroknál, fölfuvodásnál, fölbűffögésnél, élvágytalanságnál** 1—2 pohár természetes **Ferenc József**-késérőviz alaposan kitisztítja az emésztés útjait. Közkórházi jelentésekben olvassuk, hogy a betegek a Ferenc József-késérővizet nagyon szívesen isszák és általánosan dicsérik Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Róth csipkeáruház

Sas-passage

ingyenes sorsolásán a következő számok nyertek.

3 vég	Liliom vásznat	2644
2 vég	Liliom vásznat	3093
1 vég	Liliom vásznat	3153
1 vég	Liliom vásznat	3635
1 vég	Liliom vásznat	2723
1 vég	Liliom vásznat	2051
1 vég	Liliom vásznat	3904

Megkezdődött a nagy kalapvásár!

Divat és szalma-kalapok

már 150 leitől kezdve

Csak 20 napig!

Bul. Regele Ferd. (Rákóczi-ut) 3. az új gyógyszer-tárral szemben

Két halottja és ötven sebesültje van a rákosi vasuti szerencsétlenségnek

Budapestről jelentik: Rákos állomástól — amint a „Nagyvárad” tegnapi számában már hírül adta, — alig egy kilométernyire a nyílt pályán rémes szerencsétlenség történt. Egy tehervonat beleszaladt egy személyvonatba és az összeütközés következtében a személyvonat több kocsija pozdorjává tört. A szerencsétlenség a Rákos-hegy felől jövő tehervonat és a nagykátai helyiérdekű vonat között történt. A tehervonat mozdonya, annak ellenére, hogy a szemaforja tilosra volt állítva, beleszaladt a személyvonatba.

Két ember meghalt, ötven utas súlyosan megsebesült.

Az összeütközés rendkívül heves volt, két harmadosztályú kocsit kilökött a sínekről és a kocsik egyik felét magával sodorta a tehervonat mozdonya. A két mozdonyt lefékeztek és a személyvonat mozdonyvezetője Rákos állomásra sietett segítségért. A tűzoltók emelődarukkal szabotították ki a kocsik alól az utasokat, akik közül már többen eszméletlen állapotban voltak. Az első halottat Holkó Mihály vasuti munkást a podgyász-kocsi alól húzták ki. Kihúztak egy apát fiával, akik egy mást átölelve tartották, mindkettő rendkívül súlyos sérülést szenvedett. A sebesültek között van egy Weisz Vilmos nevű szatmári fényképész is. A második halott Boroncki Kálmán, aki a katasztrófa pillanatában leugrott a kocsiból és a kerekerei mindkét lábát többször levágták. Egy iskoláslány a karambol pillanatában a ablakon kinézett, az összeütközés ereje kdobta a kocsiból és a lányka teljesen sebesülten maradt.

ÜLDONSÁGOK

Egyszer lesz Váradon leányvásár,

még pedig június 8-án, a zsidó fiúarvaháznak a Lidóban megrendezett garden-party-ján. Az üritársaságok színe-java ott lesz ezen a nem mindennapi első nyári mulatságon, amely arra van hivatva, hogy népszerűsége mellett is bájos exkluzivitásával hasson. Különben ezzel az alkalommal rendezik meg a Nyugaton már régen szokássá vált táncosversenyt is. A győztes pár Nagyvárad legjobb táncosai nevét nyerik el s erről díszes plakettet is kapnak.

A művész és a modelljei

Rosettit, a híres festőt egyszer megkérdezte valaki, hogy honnan szedi azt a sok szép modellt, akiket képeiről ismernek. Rosetti mosolyogva felelt: „Mindig az ablakomban ülök. Ha egy szép nőt látok az utcán, kimegyek és megszólítom: „Hölgyem én festő vagyok, akar a modellem lenni?” Ha a nő igent mond, a dolog rendben van. Ha megharagszik, bemenekülök a lakásomba.”

Rosetti sikerének titka az volt, hogy mindig új és mindig szép nőket szerződtesett az utcáról. A „Tell Vilmos” című film sikerének pedig éppen az a titka, hogy szereplőit nem az utcáról szedték fel. Csupa világhírű, beérkezett és elismert színész játsza a főszerepeket. Conrad Veidt, Erna Morena, Erich Kaiser-Titz, Xenia Desni és a „Rabszolgakirálynő” Mózesének szerepe.

donyt lefékeztek és a személyvonat mozdonyvezetője Rákos állomásra sietett segítségért. A tűzoltók emelődarukkal szabotították ki a kocsik alól az utasokat, akik közül már többen eszméletlen állapotban voltak. Az első halottat Holkó Mihály vasuti munkást a podgyász-kocsi alól húzták ki. Kihúztak egy apát fiával, akik egy mást átölelve tartották, mindkettő rendkívül súlyos sérülést szenvedett. A sebesültek között van egy Weisz Vilmos nevű szatmári fényképész is. A második halott Boroncki Kálmán, aki a katasztrófa pillanatában leugrott a kocsiból és a kerekerei mindkét lábát többször levágták. Egy iskoláslány a karambol pillanatában a ablakon kinézett, az összeütközés ereje kdobta a kocsiból és a lányka teljesen sebesülten maradt.

ből jól ismert Hans Marr neve, külön-külön garancia a film értékét illetően. „Tell Vilmos”-t hétfőn mutatja be a Dorian-film színház.

*** A textilpiacon.** Kovács Testvére nagyáruház mai telefonjelentése:
Világhírű Arnold Rosenthal delin 35 lei
Világhírű Exelsior vászon — — — 35 lei
Francia eponge — — — — — 85 lei
Francia batist — — — — — 35 lei
Liberti, charmeuseuk — — — 125 lei
Legfinomabb gyapjuszövetek — 225 lei
Selymek — — — — — 275 lei

*** LAPUNK** legközelebbi száma pünkösdi ünnepek miatt szerdán, a rendes időben jelenik meg.

*** Összehívják a Magyar Párt intézőbizottságát.** Kolozsvárról jelentik: A Magyar Párt elnöksége június elsejére intézőbizottsági ülést akar tartani és megkérte rá a rendőrségtől az engedélyt, de ami az engedélyt nem kézbesítik, a meghívók nem küldi szét.

*** Elutaztak a közigazgatási bizottság tagjai.** Megírtuk a tegnapi, hogy Hodo Viktor közigazgatási vezérfelügyelő, Bunesco agresi és Muresan kolozsvári prefektusok tegnap Nagyváradra érkeztek a közigazgatási reform tárgyalására adatokat gyűjteni. A bizottság tagjai, akik Popovici Miklós prefektus vendégei voltak, információkat szereztek a megyei költségvetés, az irattárkezelés és elintézés szempontjából. Az esti órákban a Félix-fürdőben megvacsoráltak és a reggeli voltattal Mezőtelegre utaztak, ahol Ve-

ATLANTIC NYÁRI MOZI

APOLLÓ MOZGÓ

Ma, vasárnap
szenzációs bemutató

szenzációs bemutató

A farkasok csodája

A franciák Nibelungja

Monumentális filmremek 12 felvonásban

Főszerepben a párisi nagy opera világhírű művészei.

Házátalakítás miatt a raktáron levő összes

CIPŐKET

minden elfogadható árrban elárusítjuk.

GONDA TESTVÉREK, Bul. Regele Ferdinand 5. Park szálloda épület.

ress főszolgabíró mutatta be az ottani közigazgatás menetét. Tegnap az elmaradt Tatarescu miniszter fogadtatására diadalkaput állítottak és általában a közigazgatás nagy fogadtatásban részesítette a vendégeket, akik a délutáni vonattal hazautaztak.

* **Köszeghy József főmérnök tanulmányuton.** Köszeghy József főmérnök ma tanulmányi szempontokból a bécsi hípienikus kiállításra utazik. A főmérnök utjának az a célja, hogy az üzemek modern gépességi berendezéseit Nagyvárad viszonyait figyelembe véve, tanulmányozza.

* **A nyomdatulajdonosok Nagyváradot akarják központul.** Jelentős fordulat előtt áll az erdélyi és bányai nyomdatulajdonosok szövetségének ügye. A legutóbb tartott évi közgyűlés Kolozsvárt ugyanis Sonnenfeld Gusztávot, a nagyváradit Sonnenfeld r-t, vezérigazgatóját választotta meg elnökül és elvben kimondta, hogy a székhelyét Kolozsvárról más megfelelő városba viszi át. Az adott új helyzet erős szervezkedésre indította a nagyváradit nyomdatulajdonosokat, akik csütörtökön értekezletet tartottak. A nagyváradit kollégák nevében Pásztor Ede üdvözölte Sonnenfeld Gusztávot a Szövetség elnöki székében és erővel akcióra hívja fel az értekezletet a központnak Nagyváradra való helyezése iránt. Indítványt tesz az országos titkári állás betöltése iránt, ajánlja továbbá, hogy a helvi kerület titkárává Verő Edét válasszák meg. Stern Béla indítványára a nagyváradit kerület elnökévé Pásztor Edét választották meg, titkárákat Verő Ede lett. Kiegészítették a békéltető bizottságot is. Sonnenfeld Gusztáv elnök indítványára Jacob József volt prefektust, nyomdai igazgatót a nyomdászati iránt tanúsított jóindulatú támogatásáért egyhangúlag a nagyváradit kerület tiszteltbeli elnökévé választották meg és küldöttség útján kéri fel a tisztesség elvállalására.

* **A kocsi és lóversenysorozat a pünkösdi ünnep miatt június 3-án, délután 5 órakor lesz Popovici közjegyző Rimanóczy-utcai irodájában.**

* **Olcsóbbak a szállodai szobák.** Az árvízszállító bizottság tegnap vizsgálta felül a szállodai szobaárakat. Minden szobaárát 30 lejjel mérsékeltek.

* **Husiparosok értesítése.** Felhívjuk a közönség figyelmét arra, hogy a Nagypiaci Lőrincz Albert mészárosmester sátrában harmadosztályú marhahúst 24 lejjért árúsítunk. Egyben figyelmeztetjük a husiparosokat, hogy sertés húsnak kimérését ahhoz kötni, hogy zsirt, vagy szalonnát is vegyen a közönség, törvénybe ütköző kihágás, miért is a hus kimérését senki meg ne tagadja. Tisztelettel a husiparosok szindikátusának elnöksége.

Károly Irónőrkös sportpálya

Ma vasárnap déltől
Budapesti Törekvés—NAC

Holnap, hétfő délután
Temesvári TMTK—Törekvés
Mérsékelt helyárák.

A kormány váratlanul szigorítja a házszabályokat

Bukarest, május 30. Bratianu Jonel ma hosszabb kihallgatáson beszámolt a kármánynak a parlament új munkarendjéről és engedélyt kért arra, hogy ha nem sikerül megszavaztatni az összes javaslatokat, a parlamentet nyári ülésszakra összehívassa. Befejezett dolog, hogy a szesz törvény nem kerül most a Ház elé.

Bukarestből jelentik: A kamara holnapi ülésén Bratianu Jonel keresztülviszi a házszabálymódosítást olyan formában, hogy az ellenzéki képviselők közül egy-egy törvényparagrafusnál csak ketten szólhatnak fel és egy-egy felszólalás öt percnél tovább nem tarthat. Az ülésre berendelték az összes liberális képviselőket, hogy a kormánynak a kétharmad többsége meglegyen.

Az ellenzéki pártok vezetői értekezletet tartottak ma délelőtt és megállapodtak, hogy minden rendelkezésükre álló eszközzel megakadályozzák a miniszterelnök tervezet, a házszabálymódosítás keresztülvitelét.

* **Eljegyzés.** Blum Rózsikát eljegyezte Eliás Farkas. (Minden külön értesítés helyett.)

Kató János nyug. vezető járásbíró leányát, Katinkát (Székelyhid) eljegyezte Arany László takarékpénztári könyvelő (Nagyszalonta.)

Gleichmann Böske és Schwartz Jenő jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Mező Ferenc eljegyezte Molnár Juliskát. (Minden külön értesítés helyett.)

* **Egy 60 éves magyar lap új kezekben.** A 60 éves máramarosszigeti Máramaros új kezekbe került. Eddigi szerkesztője és kiadója, Fekete Sándor, a nagyváradit Riegler-cég főnöke, aki több mint egy évtizedig tartotta kezében a ruszin megyék egyetlen magyar nyelvű lapját, átadta azt Tarján Józsefnek, a „Tavaszi” volt agilis igazgatójának. A Máramaros nagy és szép multra tekint vissza, alapítója Szilágyi Sándor, a hírneves történetíró volt és sokáig szerkesztette Surányi Miklós, a kiváló magyar regényíró. Fekete Sándor a legutóbbi időkhöz naponta megjelenő lapját a viszonyok alakulása miatt már csak hetenként tudta kiadni s a Máramaros így is bátor és megalkudatlan szószólója volt a kisebbségi érdekeknek. Hírhetőleg ez marad az új kezekben is.

* **Pünkösdi kirándulás.** A Nagyváradit Sport Egyesület turistaszakosztálya az időjárás kedvezőre válásával megkezdte sportműködését. Ez évi idényre már számos, szebbnél-szebb kirándulást vettek tervbe. Biharfüred, Gálnai leányvásár stb. Az első kirándulásukat Pünkösdi elsőnapján, június 9-én rendezik, amidőn is a résztvevők a reggeli 5.20 órakor Kolozsvár felé induló személyvonattal indulnak Brateia állomásig, onnan a Stern Dezső erdőkerítő vállalat iparvasutján a Jádvolgyén keresztül Jádvolgy (Valea Jádului) állomás Csarnóháza és Remeti (Jádremete) községek érintésével a fakitermelő cég Szénhegy melletti telepére érnek. A szénhegy gyönyörű környéke a kiránduló társaságoknak minden gyaloglás nélkül is élvezetet szerez, míg a turistáknak alkalmat nyújthat az 1905 méter magas Szénhegy megmászására. A kirándulás az estevel befejezést nyer és turistáink az éjjeli vonattal fél 1 órakor már itthon is vannak. Melegebb ruha, kabát és egy napi éle-

Bukarest, május 30. A kamara mai ülésén Sándor József képviselő válaszolt arra a vádra, hogy a magyarok irredentisták volnának. Azt mondja, hogy nem akar bővebben foglalkozni a vádakkal, mert nem tulajdonít nekik fontosabb jelentőséget, de ki kell jelentenie, hogy az erdélyi magyarság nem irredenta, hanem lojális polgárai az államnak és készségesen részt vesznek az ország felépítésében, de kéri jogai megadását és respektálását.

Vajda Sándor kijelenti, hogy amióta Joanescut kitiltották, a parlamenti gyorsírók nem jegyzik fel a liberális képviselők között történt inzultusokat.

Bukarest, május 30. Az ellenzéki pártok holnapi nagygyűlésére, melyet a Dáciában fognak megtartani, a kormány is tett intézkedéseket. Így Mardarescu tábornok Holban tábornokkal abban állapodott meg, ellenzéki lapok szerint, hogy egy század trombitást állítanak a Dácia elé s ezzel próbálják megakadályozni a felszólalásokat.

lemlről mindenki gondoskodik. Az egyesület hűsítő italról gondoskodik. Jelentkezni lehet június 6-ig Tátray Gusztáv elnök Str. Reg. Ferd. (Főutcai) üzletben. Részvételi díj személyenként 50 lei, ami ott fizetendő. A jelentkezésnél kapott jegy az indulás előtt felmutatandó. A kirándulás vezetője Beznák Béla.

* **Pápai kitüntetések.** Bjelik Imre püspök, apostoli kormányzó római tartózkodása alkalmával előterjesztést tett az egyházmegye három érdemes papjának kitüntetésére. XI. Pius pápa számfelletti titkos kamarássá nevezte ki Krisztián János királyudvari, Mellau István margittai esperes-plébánosokat és Bánáss László Orsolyazárda-lelkészt, a rk. tanító-nőképző igazgatóját.

* **Rechné-Bauer Zsófia sarkóvét Pünkösdi vasárnapján d. u. 6 órakor avatja fel az elhunyt matróna családja.**

* **Jön Pintér Böske! Jön Pintér Böske!**

* **Halálozás.** Manák Ferencné szül. Jestorschabek Mária 41 éves korában elhunyt. Temetése holnap, hétfőn d. u. 3 órakor megy végbe az Elmekórház halottasházából.

Kerül párt, varrógépet javít Kalenda cég

* **Biharfüred (Stana din Vale.)** Klimatikus gyógyfürdő és nyaralótelepen a szezon július 1-én kezdődik s szeptember 15-éig tart. Vasútállomás Beius (Belényes) Biharfüred 1160 méter magasan ösfenvesek közepén fekszik. Interurbán telefon, fürdő, napfürdő, tenisz, torna, hátsólovak.

Borügynök

feltétlenül megbízható és jól bevezetett azonnali belépésre felvétetik.

**Temesvári Sörraktár
Borosztálya**

Str. Saguna (Kapucinus-utca) 1. szám.

A Farkasok csodája

Mindenidők legszenzációsabb filmprodukciója

Néhány nap múlva érkezik Nagyváradra a híres nagy **Bella cirkusz.** Kiválóan gazdag és eddig soha nem látott változatos program.

* **Szenzációs kerti mulatság.** Pünkösdi első napján vasárnap, június 7-én a Rhédey-kerti sporttelepen rendezi a Törekvés világvárosi nagyszerű kerti ünnepélyét, melyen minden szórakozást megtalál a mulatni vágyó közönség. Katonazené nyitja meg a mulatságot és virágos kerékpárszenyők felvonulásával kezdődik. 60 szereplővel nyílt színpad, panoráma, céllövészet, szerencsekerék, panoptikum, pazar büffé, szerpentin és konfetti csata, szenzációs siklóvasút, melyet külön ez alkalomra építenek. A táncosziganyzene! Éjjel 2 órakor tűzijáték és külön e célra szerződött Jazz-band. Reggelig nyitva.

* **Esküvő.** Ma délután 6 órakor tartják esküvőjüket Leitner Anna és Szabados Ernő az újjárósi ref. templomban.
Benedek Sándor ma délután 1 órakor tartja esküvőjét **Lőrincz Böszökyével.**

* **A harmadik árlejtsé.** A város közönsége elhatározta, hogy a város területén 21 újságárúsító bódét létesít. Közhírré teszem, hogy eme 21 hirdetésű bódé 3 évi bérletének biztosítása céljából folyó évi július hó 2-án délelőtt 10 órakor a város árlejtséi bizottsága a városháza tanácstermében zárt ajánlati nyilvános versenytárgyalást tart. Az ajánlatokat zárt és lepecsételt borítékban a versenytárgyalás határnapján délelőtt 10 és fél 11 óra közt kell a bizottság elnökének kezéhez a bizottság ülésén átnyújtani. Az ajánlatához csatolandó a villamati bántópenz, amely a megajánlott egy évi bérösszegnek megfelelő összegben állapították meg. Megjegyezzük, hogy az árlejtséi áraknak minden egyes sátor bérletére külön-külön tárgyalatnak, ez okból a városi tanács az összes sítakra, vagy egyes csoportokra vonatkozó általános ajánlatokat figyelembe venni nem fogja. Ajánlatot csak az erre a célra készült ajánlati űrlapon lehet tenni. Az árlejtséi feltételeket, valamint az ajánlati űrlapokat a városi tanács műszaki ügyosztálya (Primaria II. emelet 2.) díjtalanul bocsátja az ajánlattevők rendelkezésére. A városi tanács fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közül, tekintet nélkül az ajánlati árakra, szabadon választhasson, sőt szükség esetén az összes ajánlatokat vissza is utasíthassa. Oradea-Mare, 1925. május 31. Kőszeghy József, városi főmérnök, műszaki tanácsos.

Harmadszor írja ki tehát a város az árlejtséi újságárúsító bódéokra. Vajjon most döntenek-e?

Bécsi ruhák, blousok, aljak legolcsóbban **HEVESI áruházában.**

* **Kérem a potyajegyet.** (Jelenet egy mozi pénztára előtt.) Harc a filmcenzúra ellen, Jackie Coogan ideiglenesen bucsút mond a filmnek, Kertész Mihály legújabb művészies filme, Április elseje Hollywoodban. A Film Riport közönsége elmondja, hogy mit szeret a filmben. Egy mozilátogató naplójának folytatása. A repülő mozi. Iskola a sivatagban és a legújabb rádió és filmhíreket tartalmazza a Film Riport ma megjelent legújabb száma. Kapható az összes újságárúsóknál, az öt lejes mozgószínházi jegykedvezményű szelvényvel együtt ára 5 lei.

Selyempoupline 100 cm. széles minden divatszínben Lei 168. **Leitner Márton rt.-nél.**

* **Bomba 6 lej az Eldorádóban.**

* **Nincs kedvesebb, mint a meglepetések.** Nagy öröm a léleknek, ha a szerencse jóvoltából váratlanul nagy ajándékhoz, vagy nyereséghez jutunk. Mit szólna olvasónk, ha holnap hírt hozna neki a táviró, hogy 100.000 lejert nyert? Ugrálna az örömtől... De nyerni csak úgy lehet, ha van a zsebében néhány sorsjegy az Erdélyi Román Sajtószindikátus sorsjegyeiből. Egy sorsjegy csak két leibe kerül. Húzás garantálva 1925 augusztus 16-án. Rendszerint tehát 5—10—20 sorsjegyet darabonként két leiert, postautalványon vagy bélyegeken a Rudolf Mosse R. T. hirdetői vállalat útján (sajtó sorsjáték jellege alatt) Cluj, Str. Regina Maria 37.

* **Holley Matild** jelentkezett kiadói hivatalunkban, ahol elvesztett arcképes személyazonosságát igazolványát átveheti. Az igazolványt egyik becsületes nyomdászunk találta az utcán és beadta kiadói hivatalunkba.

Nickelezés, zománcozás Kalendárá

* **Nyugdíjazzák a 60 éven felüli tisztviselőket.** A pénzügyminiszter rendeletet adott ki, amely a nagyváradi pénzügyigazgatóságához is megérkezett. A miniszter ebben elrendeli, hogy a pénzügyigazgatóság tisztviselői közül azok, akik a hatvan évet betöltötték, nyugdíjazandók október elsejére, az új nyugdíjtörvény rendelkezései szerint. Most van itt Nagyváradon egy eset, amely méltánytalanságot rejt magában. Mint megírtuk, nyolc tisztviselőt felszólítottak, hogy adják be nyugdíjazás iránti kérvényüket. Ezeket tehát rövidesen nyugdíjazzák, míg a 60 éveseket csak októberre, mikor az új nyugdíjtörvény kedvező határozatait is életbelépnék. A nyugdíjazásra felhívottak jórészt az illetékgyosztályban dolgoztak 35—40 éve, semmi kifogás ellenük nem volt, megérdemelnék tehát hogy még 3—4 hónapig függőben tartanak nyugdíjazásukat s őket is októberre nyugdíjazzák, hogy a kedvezményekben részesülhessenek. Különbösen sem lehet helyeket azonnal betölteni, mert nincs elegendő szakember, a kurzusokkal pedig nem lehet tisztviselőket nevelni, mint az a tavalyi kúzzsal bebizonyult, ahol összeadásra is kellett tanítani egyes résztvevőket. Azok, akik most kényesszernyugdíjazás előtt állnak, mind gyakorlott tisztviselők s az illetékgyosztályban amúgy se fontos a román nyelv tudása, mert számadásokkal van a legtöbb dolog. Az sovány vizsgatétel, hogy volt tanítók el tudják látni a teendőket. A közönség és a hivatal érdeke, hogy a régi tisztviselők addig maradjanak, míg megfellelően képzett és gyakorlott új tisztviselők foglalják el a helyeiket.

* **Péntek, szombat, vasárnap, hétfő: Pintér-esték a színházban.**

* **Zongorahangverseny.** Fischer Ervinné vezetése alatt álló zeneiskola kiváló tehetségu növendékeinek évről évről hangversenye június hó 7-én, vasárnap d. u. fél 6 órakor lesz a Kath. Körben.

* **Pünkösdi bál a Félix-fürdőben** e hó 31-én, vasárnap este. Tombola, Elsőrangú szalon zenekar. Autobuszjárat. Záróra éjjel 4 órakor.

185 lei egy kitűnő mosó pongyola Hevesi áruházában

* **Szép lakása csak akkor tökéletes,** ha Orient szőnyeg és gobelin díszíti. Egyedüli készítője Schulhof Emilné Orient szövötművészeti iskola Ciorogariu Uri-utca 12. (Gimnázium.)

* **Elvesztett szombat** délelőtt a Cion-templomban egy arany láncarkkötő. Megtaláló juttassa a Nagyvárad kiadóhivatalába, ahol jutalomban részesül.

* **Fényképezési cikkeket** amatőrök az Angyal drogáriában vásárolnak.

* **Legkellemesebb kirándulóhely** a Mária-lak, volt Stepper-kert. Kitűnő uzsona. Rendeletre vacsora. Telefon 175.

Legjobb teniszcipők Reichardnál

* **Eredeti reichenhalli kurát** használhat köhögés, hurut, asztma esetében az orvos vezetés alatt álló „Reichenhall” inhalatoriumban, Teleki-utca 16. szám.

* **Fürdősapkák és fürdőcipők** nagy választék az Angyal drogáriában.

* **Kérem a megyei utlevélhivatal vezetőjéhez.** Szamos oldalról megnyilatkozott hírvanságot közvelitünk el a megyei utlevélhivatalhoz. Az utlevélhez fűzött pótlékokról van szó, amelyeket a megyei utlevélhivatal nem akar hitelesíteni. Pedig — tudomásunk szerint — ez nem szabályellenes, viszont a külföldi hatóságok csakis úgy akceptálják a pótlapokkal bővített utlevelet, ha azok hitelesítve vannak. Sok apró kellemetlenségtől szabadulna meg az utas, ha az utlevélhivatal az ilyen hitelesítés iránt való kéréseket a jövőben nem utasítaná vissza. Ezért magunk is kérjük az utlevélhivatal vezetőjét: teljesítse az ilyen irányú kéréseket.

* **Női kalapok** díszítve 300 leitől **Moskovits Etelánál.**

* **Az öltözet és a női termet** összhangja. A mai divat óriási eltérést mutat a tíz év előttihez képest is, de ösanyaink még alkalmazni sem mertek volna a mai modern nőöltözködéséről. Mennyi raffiniert és menyeyi diszkrét izlés kell ahhoz, hogy a divattal lépést tartani akáro nő, ne kövessen el hibát a saját termete rovására. Összhangba hozni az öltözetet a termettel! Némely nőnek igen könnyű ez, különösen ha arányos termete van. De nehéz, ha a termet aránytalan, sőt túltengő vonalak tűntet fel. Ily esetekben az aránytalanságok eltüntetésére, vagy legalább türethetővé tételére kell törekedni. Ezt elsősorban megfelelő mell- és csípőszorítókkal lehet elérni. Másodsorban az egyéni termethez jól megválasztott arányosító öltözékekkel. *Ami a mellhas- és csípőszorítókat illeti, az minden igénynek megfelelően, egyéni mérethez, alakú eltérésekre való tekintettel a legkülönbözőbb formában és változatban megrendelhető: KOVÁTS SANDORNÉNÁL, Nilgessz-telep, (pályaudvarral szemben),* aki saját találmányu orvosi háskötőit, comb- és csípőszorítóit, melltartóit, a folytonosan változó divat kívánalmainak megfelelően javítja és tökéletesíti, de mindig szem előtt tartja a nőknél oly fontos egészségi követelményeket. Nagyszerű újdonságainak egyike a sikerült melltartó-háskötő kombináció, mely nemcsak öltözködéshez kitűnő és könnyű viselet, hanem nagyon előnyös a fürdőidényre molett hölgyek számára. Látogassa meg és tárgyaljon vele. Ő azoknak egyike, akik megértők és törekésznek megrendelőik egyéni kívánságait kielégíteni. Kováts Sándorné e téren specialista. Vasárnap kivételével mindig otthon található.

Divat mintás grenadineokat, színes opálokat legolcsóbban Leitner Márton rt.-nél vehet.

* **Legújabb modellek** Moskovits Etelánál.

Legjobb harisnyát legjobbak!

Legjobb teniszcipők Reichardnál

* **Nemcsak villamoson** utazhat ingyen Bodnár Gyula borkereskedőhöz, Str. Avram Iancu 5., hanem nagyobb vásárlásnál vonatköltsége felét is visszatéríttem. Kivágottnál és felsőbörök ólósáron! Krupon 110 leitől, nyak 85 leitől, szürke bélsőből 22 leitől. Minden fajtájú színes szezoncikk, cipész és szígyártókékek nagy választékban. Felőrszert átlósosan, méret után készítenek külföldről érkezett szabázzommal. Telefon interurbán 287. szám.

* **Pintér Bőskötő** tüntető szeretettel fogadja Nagyvárad!

TÖZSDE

Zürich, május 30. Nyitás: Berlin 123, Newyork 51655, London 2511 fél, Páris 2591 háromn., Prága 1532 fél, Budapest 0.0072 háromn., Bukarest 245.

Zürich, május 30. Zárlat: Berlin 123, Amsterdam 20755, Newyork 516 fél, London 2511 fél, Páris 2590, Milanó 2052 fél, Prága 1532 fél, Budapest 0.0072 háromn., Belgrád 850, Bukarest 245, Varsó 99, Bécs 0.007280.

Várad Alberttel együtt

Nem bírok napirendre térni Várad Albert halála felett. Száz és száz ember jeghalhat, aki úgy élt, hogy csak vegetált. Élete csak magának volt fontos s nem a hozzá tartozóját érinti a végleges elválás.

Ez a Várad Albert azonban akart valamit. Rajzban és képből elakarta mondaní, hogyan látja a tömegeket, az utcát, felvonulást, a tömegszennvedést s mindeki életét. Lehetetlen, hogy a halál kiráje kezéből a ceruzát és ecsetét a Valakinek, hiszen akkor nem gazdasáson intézkedik a sötét sors felettünk, étünkkel, ha egy talentum nem mondhatja el, ami benne új és kiváló.

Mindig azt hittem, hogy a halál törvényszerűen kellő időre jelentkezik s mes ok a sirásra. Mindenki addig él, addig kiadta magából az értékeket, amebeket magával hozott. Azt tartottam, hogy nincs veszteség a világon s hiábavaló óvatás az, hogy mennyit termelhetett volna még ez, vagy az a genie vagy talentum. Bizonyosra vettem, hogy A dy Endéből mindaz kitermelődött, amire szükség van a magyarságnak s a világnak. Veszteségről beszélni; abszurdumnak látszott előttem, mert azt hittem, hogy a tevétséggel együtt jár a testi élet szívóssága, addig, amíg azt a kis művészetet kiadja magából, mert a lelki élet meghosszabbítja az életet addig, amíg van mondani valója.

Várad Albert halála halomra döntözt a hitet. Meghalt az elején, a kezdetnél, az első fordulónál. Sok mondani valója lehetett, hiszen mindig az motoszt benne, hogy mindent megrajzol és megfest, ami benne már kialakult. Itt, a nagy váradban rígyezett ki talentumát, felismertük és mindjárt helyet adtunk neki. Megrajzolta a mult embereit, férfiaszt, asszonyokat, összehoztuk az étellel, a politikusoktól a primadonnáig. Jött-ment, tanulmányozta a ritka típusokat s megarta a külváros életét s a tömegéletet. Ineredt el Párisba s amikor egy előkelőncia művészeti lap külön cikket írt róla azeit és festményeit bemutatatta, azt írtaünk: „Most megnyitlak a lehetőségek megkezdem a nagy munkát.”

Hogy emlékezem kedves, friss, őszinbeszédeire, mikor a külvárosokat jártuk mikor felkerestük a neves embereket, gy örült, amikor egy lelket sikerült pazon megleveníteni. Mindig le akart rajni, „majd akkor”, mondtam neki, ha lághírű lesz.” Kedvesen nevette: „Jó, lát nemsokára, de addig várjon.” Isten, emlékezem Albertre, mikor hazasntünk, hozzájuk, a kolozsvári-utcai larsra, ahol egy egészségtől ragyogó anyarült arca nevetett ránk. Láttam, hogy nek az egészséges anyának lelke van a ban. Mikor bementünk, hirtelen fülem sugta: „A bátyámról úgy beszéljen, gy él és látta Bukarestben.” Vidáman, zűen beszélgetett anyjával s mikor kiántünk, elborult arccal mondta: „A bátm mérnök, Bukarestben építkezést vetett, leestett az emeletről s meghalt. yámnak nem szabad ezt tudni soha. id csak találunk ki valamit, hogy megugtassuk. Majd én írok levelet a nevéen.”

Ó drága fiu, Isten kiválasztottja. Mitént, hogy te is szomorúságot hoztál a ágra. Talán nagyon siettel s hamar beszéztél.

(sz. d.)

A Biró József telepen

Principele Mihai — Gerliczi utcai kocsihíd feljára — a város legszebb helyén, az alsó legszebb 10 öpörcella, amely villák vagy családi házak építésére igen alkalmas, most már kedvező árakban (fizetési feltételekkel is végleges eladásra kerül). Kérem, mindazokat, kik ezen parcellát íránt már deklődtek vagy érdeklődnek, hogy sziveskedjenek vid időn belül elhatározásukról értesíteni. Az esetleges építkezéshez szükséges olcsó anyagok beszerzése és víz ellátás folyamatban van. — Tisztelettel:

Biró József

alea Dorobanilor (volt Rulikovszky-ut) 8. sz. a.

Németország gazdasági helyzete francia megvilágításban

G. Blondell, a párisi Sciences Politiques professzora, a francia gazdasági élet komoly szereplő tagja s elismert szakíró, aki teljes valójában ismeri Európa háboru utáni gazdasági helyzetét, a francia iparosok és kereskedők szövetségének egyik közelebbi gyűlésén komoly nyíltsággal ismertette a levert Németbirodalom gazdasági győzelmét.

Franciaország a békés évek kezdetén kénytelen volt észrevenni, hogy Anglia gazdasági politikája nem felel meg annak a szövetségi jóviszonynak, amelyet Franciaország méltán elvárhatott volna. Anglia közvetlen a békeszerződések megkötése után mindent elkövetett, hogy gazdasági egyensúlyát, gazdasági hegemoniáját talpra állítsa. Az erre irányuló gazdasági lépések azonban számталanszor francia érdekekbe ütköztek — s dacára a francia protestálásnak — az angol rideg, kereskedelmi szellem önérdelkeségénél fogva napirendre tért felette. Ez az eljárás gyakran visszhangra talált Franciaországban s állandóan a gazdasági elhidegülés felé haladt. Ma a francia közvélemény nyíltan megvallja, hogy csalódott az angol barátságban oly annyira, hogy amajelőz nehéz gazdasági helyzetet is nagy részben az angol politikának tulajdonítják. Nyíltan hangoztatják, hogy a francia érdekek nem egyeznek meg Anglia érdekeivel és ez a meggyőződés egyre nagyobb méreteket ölt s nagy szerepet játszik azoknál a lépéseknél, amelyekkel Franciaország a német gazdasági összeköttetést akarja felvenni.

Blondell azzal kezdi előadását, hogy legutóbbi európai körutja alkalmával olyan nagyon komoly és nagyon aktuális gazdasági jelenségeket tapasztalt az új Európában, amelyek megérdemlik minden „jó francia” figyelmét. Kijelenti, hogy Németország kitűnő gazdasági politikát folytatott a háboru után, sikerült fenntartania a nagy vállalatokat, a nagy kereskedelmet, amelyekről könnyen realizálható jelzőbiztosítékokat kapott, ezzel és másrésről azzal a félmilliárdal, amely a Reichsbanknál még található volt, továbbá számos nyers nemesfémmel és külföldi devizával megteremtette az új német pénzt, amely már a kezdet kezdetén megnyerte a publikum bizalmát. Ez a bizalom oly nagy volt, amelyet csak Bismarck tudott elérni. A pénz stabilizációja csakhamar feljuttotta a kereskedelmi életet. Jóllehet Franciaország megakartja fojtani a német birodalmat, tény, hogy pénzügyi téren Németország győzött. A háboru előtt 1 márkáért 1.25 frankot kellett fizetni, ma 4.60 frankot s rövidesen ötöt.

Ma Németországot nagyon eltérőnek látjuk az 1919. évi Németországtól s ez az új ország győzedelmesen halad a glóriás kibontakozás felé.

Ami a kereskedelmet, ipart illeti, Németországot teljesen stabilizálnak látja. Hivatkozik a Rajna-vidéki kereskedelmi kamarák bulletinjére, amely közölte, hogy a jelentékenyebb, vezető iparágaknak (bányák, textil, kémiai gyárak stb.) nincs okuk panaszra, általában emelkedő tendenciával bírnak s kevés az olyan iparág, amely visszafejlődést mutat.

A kereskedelem még szenved az árak emelkedése miatt. De a siránkozás, amely a kereskedelmi mérleg rosszságát hangoztatja, nem alapos. Az import nagyrésztben a nyers anyagok behozatalából áll s Németország jelenleg hatalmas nyersanyag-stock folhalmozására törekszik. A német export emelkedik és sokat javult Svájjal, Hollaondiával, Itáliával, Spanyolországgal s Skandináv államokkal, Egyiptommal és Indiával kapcsolatban. A kereskedelem erős sikerrel juttatja érvényre a „Dumping” politikát. Tapasztaltam, — mondja Blondell, — hogy Közép-Európa más országainak üzleteiben a német áru olcsóbb, mint Berlinben. Azután a német vasut és hajózás modernizálását említi

meg, kiemelve Flettner professzor találmányát.

A kereskedelem, pénzügy, ipar megjavulását nagyban elősegítette az a pszichológiai erő is, amely a németek önbizalmában van, a német góg ma erősebb, mint bármikor. Másrésről Németország a háborus években nagy sulyt fektetett a technikai ipari és kereskedelmi iskolák fejlesztésére, ahol 14, 15, 16 éves ifjak folytatták tanulmányaikat s ezek a már felnőtt emberek ma erős segítő eszközei a német gazdasági élet kialakulásának.

Nagy szerepet tulajdonít annak a különbségnek, ami a francia és német natalitás között van. Ugyanis míg Németországban 40 év alatt az elhalálozás és születés közötti különbség 2.170.000 íselek volt, addig Franciaországban 150.000.

Végül megemlíti, hogy a németek fogadtak már el francia produktumot, köttöttek néhány szerződést, de mindig privát jellegűt. Utolsó szavaiban kívánja Németország boldogulását az igazság, a jog végleges győzelmében.

Az a tény, hogy a ma erősen nacionalista Franciaországban ez a beszéd a maga valóságában elhangzott s talán megértésre is talált, bizonyítéka annak, hogy az új európai gazdasági élet, a béke kialakulásában szükség van egy szorosabb együttműködésre, s ebben úgy a nagy, mint a kisebb államok egymásra vannak utalva.

Páris, 1925. május hó.

Papp János,

Az Egyesült Bank tisztviselője.

Derby
Páncs
Vasznáncipók
fehér és szürke
LEI 350
MINDEN **Derby** FIÓKÜZLETBEN KAPHATÓK.

Elegáns finom uriszabóság

Speciel angol szövetek raktáron!

Szolid kiszolgálás! Szolid kiszolgálás!

HACKMAYER

uri szabó, Avram Janou (Kossuth)-utca 2.

ESŐERNYŐ ROSENBERG TESTVÉREK

Jorga (Zöldfa u.) 8. - Behúzás javítás gyorsan készül.

Prima minőségű, idei égetésű

tégla, cserép

kapható saját igával szállítva

WASSERSTROM SÁNDOR

tégla- és cserépgyárában Str. Minelot (Bányasor) 33

Ugyanott téglacserép-rabitz verők, ki- és behordó kemencemunkások felvételnak. — Raktár és pincelhelyiség kiadó.

Gabonaszák, vízmentes ponyva, kenderítőmlő Spitzer zsákereskedőnél, N. Jorga (Zöldfa-u)

* **Eljegyzés.** Tarnói Belányi Imre és tompaházi Ladányi Etelka leányát Lillyt eljegyezte dr. báni Papp Károly és ippi, érkeserűi Fráter Lujza fia ifj. báni Papp Károly okl. gyógyszerész. (Minden külön értesítés helyett.)

* **Nagyvárad url gyermekének hangversenye.** Csendben, de annál eredményesebben működik a zenei élet művelésében egy kiváló tanárnő, Láposy Erzsébet. Nem kell reá felhívni a közönség figyelmét, a név elismert a közönség körében. Láposy Erzsébet elméleti oktatás és gyakorlati tanítás tekintetében a legelső zene-pedagógusaink közé tartozik, akinek nevét nem mestere, a kiváló Gessler Ödön, hanem azok a tanítványok alapozták meg és emelték a legkülönbözőbb tanítók közé, akik, mint Tokay Sándor, Putnik Elemér, Balázs Margit, a Láposy-iskolában nyerték első kiképzésüket és ma a nagyvárad-i filharmonikus zenekar kitűnő nőtársai. Számos tanítványa külföldi konzervatóriumok kiválósága lett. A Láposy iskola-ház a Simeon Stefan (Bethlen)-utcan van, egyike a legzsfutóbbaknak, tanítványai között kitűnő akadémisták vannak, akik Budapesten, Kolozsváron vizsgáznak le, mindig kitűnő eredménnyel. Mindezeket el kellett mondanunk abból az alkalomból, hogy a Láposy-iskola vizsgára készül. Hangverseny keretében mutatják be a növendékek ez évi eredményüket **junius 21-én, délután 4 órakor**, a Kath. Rör nagyertermében. A vizsga keretében, ahol hegedű, zongora és zenekar tanulmányaikat mutatják be, a gyermek-nevelő szülők meggyőződhetnek arról a nagyszerű pedagógiai rendszerről, amivel Láposy Erzsébet tanít és a haladásról, amit egy év alatt — legapróbb gyerekek is elérnek egy esztendő alatt. Minden gyermek szülőnek ajánljuk, jelenjék meg ezen a koncerten gyermeke érdekében.

* Egy „leépített” igazgató, egy „reduktált üzemi” gyáros, egy „kiegyezett” kereskedő és egy „kisebbségi” részvényes naplója. Ezen cím alatt van összefoglalva az állandó rovatként feldolgozva az egész erdélyi és bánági közgazdasági élet minden fázisa és riportszerű eseménye a „Pénzvilág” közgazdasági folyóiratnak minden hó elején megjelenő számában. Az érdekes és változatos tartalma, de mindig izléses stílusban megírt folytatásos cikksorozat mint egy élő színjáték jelenik meg az olvasó előtt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: „Pénzvilág” Oradea-Mare, Str. Jókai 17. Telefon 9. Mutatványszám díjazatlanul.

* **M. C. Stopes:** Szerelmi élet a házasságban. Ez a könyv valóban egyike a nemi probléma legfontosabb utjelzőinek, mely a közönség számára valóban is hozzáférhető. Bő felvilágosítással szolgál a házasság fiziológiájáról. Mindenkinél el kell olvasni. Ár 180 lei. Kapható a Hegedűs Hirlapirodában.

* **Külföldi utazáshoz vizumokat** ha gyorsan és pontosan akar, a Hegedűs Hirlapirodába vigye.

* **Balázs Árpád:** Szeretnék május éjszakákon, legújabb nagysikerű nótája ismét kapható a Hegedűs Hirlapirodában. Ár 12 lei.

Orvosi rendelőt kell létesíteni Velencén

Nemrégben több ízben hirt adtunk a munkásbiztosító pénztárnak arról a tervéről, hogy a velencei munkásság érdekében Velencén ambulatoriumot állít fel. A gondolat emberies, helyes és minden tekintetben nemcsak helyesíthető, hanem egyenesen mulasztás terheli a pénztárt, hogy tíz évvel ezelőtt nem állította fel. Velence a tulajdonképeni munkásnegyede a városnak, innen kerül a legtöbb beteg-baleseti sérült és az ottlakó közönség van leginkább rászorulva az ingyenes orvosi ellátásra. A kezelésre szoruló betegek fél-napokat kénytelenek eltölteni a pénztár jelenlegi ambulatoriumán, a zsúfoltság tűrhetetlen, a járti nem tudók villamosra kell hogy költsenek, egyszóval minden szociális érzék azt diktálja, hogy a velencei városrészben orvosi rendelő állíttassék fel, ahol naponta és főképpen az esti órákban két-három órán át egy-két orvos álljon a beteg munkásság rendelkezésére.

Ez a terv húzódik már csaknem egy esztendeje. És megtörtént a nagy csoda, hogy egy esztendő alatt még sehova sem érkeztek el. A munkásbiztosító pénztár a Lakbérleti hivatalhoz fordult, egy szoba leekvirását kérte. A hivatal kijelentette, hogy nincs joga szoba rekviráláshoz erre a célra, mert hatásköre kötött s ez nem tartozik hozzá. A pénztár erre magánúton próbált bérrelni, de egyetlen háztulajdonos sem hajlandó ambulancia céljára átadni szobáját, ahol naponta száz beteg ember fordulna meg, az udvaron várakoznának s ez nekik kényelmetlen. Maradt a harmadik megoldási lehetőség, a váradvelencei, illetve annak a környéknek gyártelepein keresni egy szobát az emberbaráti cél megvalósítására. Felkeresték az összes gyárüzemeket s hivatkoztak a német, osztrák példákra, ahol a munkaadó társadalma óriás összegeket áldoz a munkástömegek egészségi intézményeire, fürdőket állítanak fel saját költségükön s általában a legnagyobb áldozatkészséggel támogatnak minden munkásvédelmi törekvést. Az eredmény a gyáraknál is negatív volt, helyeselték a tervet, azonban egyetlen gyártelep sem volt hajlandó valahol egy alkalmas szobát rendelkezésre bocsátani.

Végeredmény tehát az, hogy az ambulancia felállítása teljesen reménytelen. Mi is megértjük, hogy egyetlen gyárvezetőség sem lát szívesen idegen embereket a telepén, azonban mindenre van megoldás. Átalakítással, korlással, vagy egyéb módon, hiszen a pénztár fedezi a költségeket s bizonyára a lakbért is fizeti, csupán arról volna szó, hogy helyiséget kapjon. Nem kényelemből szükséges a munkásságnak ez a rendelő szoba, hanem egészségi szempontokból, amiket komolyan kellene latolni a velencei kerület minden munkaadójának. Reméljük, hogy anynyi sok más fontos munkás egészségügyi kérdéssel együtt erre az ambulanciára is megoldást hoz az autonómia az új igazgatóság, amely valószínűleg már júniusban össze fog ülni s amelynek első elintézendő ügyei közé kell hogy tartozzon a velencei rendelő.

Lüsztér — vászon DEUTSCH POSZTÓ-ÁRUHÁZBAN.

Biharszentjános jegyzője, mint a borsli iskola-építő-bizottság elnökétől.

No. 5—1925.

Hirdetmény.

Bors község iskolabizottsága ezenel közhirre teszi, hogy az ujonnan építendő állami iskola kőmives, ács és asztalos munkálatait f. évi június 1-én délelőtt 10 órakor Bors község házánál nyilvános szóbeli árverési úton ki fogja adni.

Terv és költségvetés a hivatalos órák alatt megtekinthető.

Árverezők 10% óvadékot kötelesek befizetni. Az anyagot a község adja. Kőmives, ács, szak- és segéd munkásokról a vállalkozó köteles gondoskodni.

Bors, 1925 május 25.

Iskolaépítő-bizottság.

Kereskedelmi irodában gyakorlatot szerzett fiatal

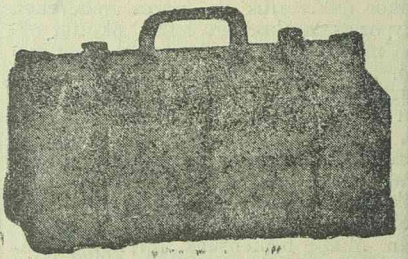
tisztviselő(nő)t

ki gyorsan számol és önálló munkára alkalmas, mielőbbi belépésre keres a **Derby cipőgyár r.-t.** írásbeli ajánlatok a gyár igazgatóságához intézendők.

NÉZZE MEG!
BLEIER kirakat árait, Sas-passago. Női fehérneműekben, csipkékben a legolcsóbb bevásárlási forrás. 1006

A kocsi és ló

sorsjegyekből, már csak 25 darab van, aki még nem vett igyekezzen venni **ára 100 lei.** Kapható a **Hegedűs Hirlapirodában**

A nagyvárad-i bőröndárú és táskagyár Str. Cuza Veda (Szacsai-utca) 18. sz. alatt

Összes gyártmányai detailban is gyári árak mellett kaphatók.

Angol tavaszi **DIVAT-SZÖVET** újdonságaim megértek
Elsőrendű URI RUHÁKAT készítenek szolid árban. Pontos kiszolgálás
SCHWARTZ MOR
uri-szabó. Str. Avram Iancu (Kossuth Lajos-utca) 14 sz.

Megnyílt a Carmen Sylva drogueria a Széchenyi épület Strada Regele Ferdinand 13

alatt, ahol ajánlja a t. vevőközönségnek a kimért kölnivizeit és parfümeit mélyen leszállított árban.

Eau di Cologne minden illatban kimérve 1 liter 100 Lei
Parfümök kimérve minden illatban 1 deka 25 „

„Floreal” arckréme . . . 1 tégeily 20 „
„Floreal” szappan (borax) 1 drb. 12 „

Összes többi áruk mélyen leszállítva.

LEGÚJABB Elida szalonba

Strada Vlahuta (Szent János utca) 6 szám alatt.

Bármilyen mennyiséget szállítunk.
No. 7. Telefon 221
Str. Gen. Mosoiu
„Mercur” vállalat

Főterakat:
„Mercur”
„Apollo”
ásvány
gyógyvizet
igyon.

Csakis
Lippafüredi

Remélem tudja már, hogy a Pannoniában vizumoztat DEUTSCH a futár Utlevéleket elintézi.

Alázkodás hírneves emberekkel

Az újságíró összehozta a helyzet sok érdekes emberrel, nagy Valakikkel úgy, mint nagy Senkikkel. Eszembe jutott, hogy e találkozódokat megírom és sok ismerőssel találkozok az olvasó, ha elolvassa e kis eseteket.

1. Fraknoi Vilmos.

Újságíró voltam s minden héten szívesen kimentem a nagyvárad püspöki palatájához s széjjel néztem, van-e valami új. Ilyenkor hol dr. Schweiger Endre, hol Brém Lőrincel, hol Fetser Antal irodaigazgatóval beszéltem. Nagyon sokat beszélt egy ízben Fetser Antal, mikor kinyílt az ajtó, belép egy fiatal főpap, kezét fog Fetserrel s feje alatt Fetser Antal bemutat.

A sajtó képviselője. Nagyot nyeltem s megdöbbenem. Én is sajtó voltam? Végignéztem magam. Nem így közöltem el.

Eh, csak a tulzolt udvariasság mondvanele, gondoltam. — Természetesen nem.

Fraknoi szívélyesen kezét fogott velem s meghajoltam, ő szintén. Nagyon kedves volt, az volt a megfigyelésem, tudja a sajtóval való bánást. Én, egy kis zsurnaliszta fogadtam a honfoglalást.

A sajtó, mondotta Fraknoi kanoimán, kellemesen, a sajtó, az fontos, megcsúlni kell. Én sokat érintkeztem a sajtóval s mondhatom, hogy nagy érdeklődéssel találtam a történelmi tanulmányok s a nyilvánosság, amely elősegíti a történelmi kutatásokat s ebben a tekintetben nagy szerepe van a sajtónak.

Köszöntöttem. Persze, persze. Ön bizonyára hasonlóan gondolkodik s remélem, hogy lapjában foglalkozik a történelmi kutatások eredményével.

Igen, szólottam, a biharmegyei régió egyetnek vagyok helyettes öre. Előre numizmatikával foglalkozom, de nagyrabecsülöm a történelmi kutatásokat. Hátra tette a kezét s úgy sétált fel s le. Közben elmondta, hogy Romában a történetkutató intézetet állít fel, de nincs elég pénz hozzá. Meghatottan nem tudomásul s mindjárt jegyzetet írtam, hogy megírom a „Nagyvárad“-Egyszerre hozzám fordult:

— Olvasott tölem valamit?
Ó sors, hogy eszembe juttatta, amit elrejtett volna felejtani. De a felhívás tisztelő volt s én mást nem is olvasottam.

Igen, mondtam őszintén, olvastam. És melyiket könyveim közül?
— A Rákóczi-ról szólót.
E pillanatban olyan fagyos lett, mint a jégcsap. Borzasztó fölénytel és gőg-kérdéste:

— Hogy jutott hozzá? Hiszen nincs pénzem.

— A padlásán találtam.

— És Ön nem helyesli álláspontomat?

— Nem ezt tanítják az iskolákban, én is tanultam. Hogy lázadó volt? Mindegyik szabadsághős lázadó.

— Azt is hiszi, hogy a Habsburgok ellenében irtam?

— Nem feleltem.

— Hol az a könyv?

— Valaki elvitte.

Hidegen meghajította fejét s én erre nem mentem. Nem is találtam különösnek, hogy amikor Romába akartam menni a történelmi intézetbe, nem is válaszolt a levelemre. Pedig tudtam kutatni s voltak találni való kérdéseim.

2. Tisza Kálmán.

A miniszteriumban dolgoztam s rájöttem, hogy a hivatali szobából sose ismerem meg a népet, a közigazgatást s azt, mi jár a falunak. Addig tanakodtam, míg felmentem Tisza Kálmán miniszterelnökhöz.

Délután volt, a szolga meglepetten nézett rám, de beeresztett. Bemutakoztam. Nagyváradai vagyok.

— Mit kívánsz?

— Kegyelmes ur, mondtam, én itt dolgozom az ügyek tetején s nem tudom mi van a dolgok mélyén. Nem ismerem a falut, sose voltam a nép között, a falut egy honfoglalási törzsből eredő, meszsze van tőlem, nincs időm, hogy felkeressem. Valami baj van a vidéken s én szeretném ismerni a közigazgatást lent a faluban, a megyében.

Rá néztem. Fekete szemüveg csillogott felém, amely nem mondott semmit számomra. Nekilendültem:

— A falu, mondtam, megérdemli, hogy foglalkozzunk vele, ez az őstalaj, a humusz, abból eredtünk. Csak elfelejtettük.

A fekete szemüveg megmozdult.

— Megérdemli, hogy jól bánjunk a föld népével, a népet szeretni kell, meg kell szabadítani a nyomástól, jó és igazságos vezetést alá venni, segíteni rajta, hogy dolgozhassék, küzdhessen a betegségek ellen s kulturálódhasson. Tanítani, nevelni kell a falut s én szeretném látni bajait...

Tekintetem odavetődött Tisza Kálmán arcára. Nagy meglepetéssel láttam, hogy a fekete szemüveget levette s két nevető szem tekint rám...

Aztán újra szeméi elé tolta a fekete ablakokat s hidegen mondta:

— Menj le Nagyváradra s jelentkezzél Beöthy Lászlónál, a főispánnál. Az majd kinevez.

Ki is nevezett a — városához gyakran.

A megyéhez soha se juthattam, még az árvaszékhez sem, ott is elbuktam 3 szavazattal.

Szűts Dező.

Szovatafürdő

Rózsá-pensio Szabó-villa

Központi fekvés, elsőrangú ellátás, villanyvilágítás. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Rózsá Lajosné Szovata-Bai

FIGYELEM

Van szerencsénk a nagyabecsi tervő közönség szíves figyelmét felhívni Váson damaszt asztalaink Rumburgi lennatiszt és váson Fehernemű batiszt Ferfi ingzseferek Fehér és színes grenadinek, opál Női- és férfiszövetek Női- és férfi ruháznak Zsebkendők, függöny és ágyszerítők TUSZOR delain Valamint marocain, frottier és damaszt törülköző, frottier kelme és köpeny, kész paplan és madrac nagyrakunkra, melyet rendkívül olcsón bocsátunk eladásra.

Osaklis elsőrangú áru, olcsó, szolid szabott ár, előzékeny és pontos kiszolgálás

Hajnal és Rózsá

Majd érkezünk egy csendes estbe...

Szedtem én is a mezők mentén konkolyt, virágot vagy kálászt, mérget, kenyérmagot, vagy álmot s ha sirtam vagy nevettem néha, nem voltam én gonosz vagy álnok. Én mint észelősen vén halász a tengerpartra ülök este, hálómra a tengerbe vetve, míg ott fent hintázik a hold nézem a tenger végtelenjét; kis véres véges életem belé mélyeszttem a kezem, hogy hozzak fel piros kordlit, vagy kis halat hideg szemekkel. Megérténéd-e testvér ember? ki baktatsz más partok felé, hogy mennyi mindent rejt a tenger más embereknek tengere más tengereknek embere. Milyen szép is életünk, ha néha fázunk, éhezünk és Mert egyszer úgyis érkezünk egy csendes estbe

mikor konkolyt, kálászt, virágot bedobunk a víz öblébe, mikor majd kiapad a tenger fenekéről hajóroncs ember mint torz tükör nevet reánk ha sirva hullunk földre.

Ruth Klára.

PODOL

egyetlen biztos szer a lábizzadás ellen!

Ára 30 lei. Kapható gyógytárakban, drogeriákban. Megyei főlerakat Farkas István Apolló-drogeriája, Oradea-Mare

Vámmalmot

bérelnék kelő szakismerettel és garanciával! Ajánlatokat „Malmot” jellegére a kiadóhivatalba kérek.

Nagy alkalmi vétel nyári kötött árukban

Gyermek trikók és soknik, harisnyák, fürdő ruhák, keztyűk és egyéb nyári kötött áruk

amíg a készlet tart

20% engedménnyel

kerülnek eladásra a

HÓFEHÉRKE áruházban

Piața Unirii (Szt. László-tér) Sas palota

Zsigmond és Adler

„FECSKE” cipőáruház Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 8. sz.

Időigai 20%-al olcsóbban árusítjuk ki az összes raktárunkon levő gyermek-, fiu- és leány félcipő áruinkat.

A magyar középosztály három fia

Az apjuk állami főtisztviselő volt. Most nyugdíj nélküli nyugdíjas. Az édesanyjuk meghalt. A három szép szál fiu közül a legkisebbik 15 éves. Nevük valamikor ugye csengett, mint az arany. Mert a neveknél is volt ázsója, csak nemrégiben még. Amelyik mögött nem állott birtok, örökség is, a becsület volt a zsirás. És a fiuk nevén is a becsület tisztasága ragyog, amelyre adtak hitelt és megnyitott előttük minden ajtó. Olyan név, amelynek viselője biztosan számíthatott, ha akart a miniszterium, közigazgatás, bíróság akármelyik classzára. Zsentry familia sarja a három fiatal gyerekember, akiket a nagyvárad gimnázium padjában ért az imperium változás. S ez a változás változást jelentett a fiuk életében is. A jövő karrieréről szőtt álmaik naponta foszlottak, mint a felhők, de velük együtt oszlott szét az az egyszerűségben is finom jólét, ami a családi háznál körülvette őket. A nyugalmas megélhetésen naponta nagyobb és nagyobb rést ütött a szükség, míg egy évvel ezelőtt teljesen betolakodott a régi butor-zatu szobákba.

Igy volt ez ezer és ezer magyar családnál. És bizonyára voltak sokan, akik megkérdezték magokban: miből élnek, miből nevelik gyermekeiket a középosztály szétmorzsolts családjának fejei. Miből? Miből?

Fantázia nem tudja követni utjaikat. Az első volt a régi képek, butorok kereskedése. Aztán a csüggedés szülte kapkodásban elköttyvetették a legféltettebb porcellán csészéket is. Legtöbb helyen pedig a nők vették át a kenyérkeresés gondját. Oh a nő lelke keményebb acél, mint a férfié. Ruganyosabb. Hajlik de nem török oly hamar. Ruhaszalon, kalapszalon etc. nyitott kezeik alatt. De ahol nő sem volt: csak egy öreg ur, aki már nem munkápes és három apró diák, akiket nevelni kell, akiknek még a zongora s labda mellett a helyük s az iskola padjaiban.

Jókai sok ilyen apró, márkólámpára férő lett gyermekembert láthatott a maga idején, mert náluk szerepelnek 17 éves komoly nagy emberek, 10 éves hősök, 18 éves tudósok, családfenntartó emberek.

Ez a három apró diák, akik közül ma a legkisebb 15 éves, a világ megfordulása után átalakult kenyérkeresővé.

És elhatározták, hogy nem hagyják félbe a tanulást, hanem magok keresik meg apjuknak és a háztartásnak szükséges összeget s a magok tanulásának költségeit.

Ez a három gyereknek különös ötlete jött. Ma női munka jött divatba, tehát megtanultak kézimunkálni. Labdahoz, birkozáshoz, tornához, vívókarhoz szokott kezeikben kezdetben nehezen mozgott a tű. De néhány hónap múltán hihetetlen szorgalommal elsajátították a legnehezebb női kézimunkákat is.

File, kelin, gobelin munkák árából tartja fenn magát a három fiu egy esztendeje már. Munkájukat kapkodják. Invenció és bámulatraméltó kézügyesség jellemző munkájukat.

— Megtudunk élni, de a tandíjat fizetni nem tudjuk. Kénytelenek leszünk ott hagyni az iskolát és teljesen a kézimunkára, illetve az iparművészetre adni magunkat. Szeretnénk végezni. Nem tudunk a családjukban emberemlékezet óta senkit, aki ne végezte volna el a középiskolát. De az élet drágul, tanulni is, dolgozni is nem bírunk tovább. Valószínűleg csak még ezt az évet végezzük el. Nappal fogunk dolgozni s hisszük, hogy becsületesen meg tudjuk keresni kenyerünket iparművészeti munkával.

Mi büszkék és boldogok vagyunk a magyarságnak erre a sorspróbálta generációjára s nem féltjük azt a magyar közép-

osztályt, amelyiknek ilyen fiai vannak. A magyar középosztály vérző arénájában új matadorok nőnek, új mentalitással, erejük a munka s emelt homlokkal őrzik a múlt tradícióinak csillagát.

Periszkóp

Írta: Neubauer Pál.

A tengeraltjáró hullámsötétségben siklik tova. Napfénytől távol ismeretlen világokat kutat fel. A periszkóp egyetlen szeme, szem, amely kikémlel és a napfényes világ jelenségeit leveti a hullámsötétségbe.

Periszkóp a címe annak a művészeti folyóiratnak, amely Szántó György szerkesztésében Aradon jelenik meg a német „Querschnitt” mintájára. Az első füzet ezelőtt két hónappal jelent meg és rendkívül gazdag tartalmával meghódította az utódállamok magyar közönségét. Berlin, Páris, Pest és Bécs, Jugoszlávia és Csehszlovákia magyarjai örömmel üdvözölték ezt az új havi folyóiratot, mely a kulturágyének legmagasabb mértékével mérve megállja a helyét. Vers és rajz, drámai próbálkozás és metszet, színes műmellet és zene, — mindenből reprezentáns anyag van benne összesítve —: periszkóp, amely kikémlel a napfényes messzi világba és az eszméket, a víziókat, a rímeket és az akkordokat felfogja, hogy lerögzítse őket és egy világ elé tárja, amely nem tudja, hogy mindez történik, mindez életre törekszik.

Szántó György — megirtam egyszer — vak festő. Ecset és szín után tollal küzd. Első nagy regényét „Sebastiánus utja elvégzetett”, amely nagy feltűnést keltett, mert a festői meglátások és az írói készség eddig ismeretlen módon egésszé formálódott, novellás kötete követte, melynek címe „A kék lovas.” Franz Mare után, a háboruban elesett legsemmisített fiatal festő után nevezte így ezeket a novellákat, amelyek nem novellák tulajdonképpen, hanem festett képek, melyek látszólagos mozdulatlan nyugalma alatt zajlanak az óriási lelki történetek. Mikor a tatár kán „Ázsia ölen” egy hangyabolyt néz és a kis állatok munkája hozza létre benne az európai hódítás gondolatát, vagy ha lelki párhuzamosokat fest, amelyek a végtelenben találkoznak, tudjuk, hogy a Végtelen a nagy szerencsétlenséggel összeállt, hogy irodalmi Ujat hozzon létre.

Regényei és novelláskötete próba voltak csak. Az új harcieszközt, a tollat próbálta ki és mikor látta, hogy tud vele bánni, úgy mint az ecsettel és a színnel, megkezdte a munka nagyobbik felét: fiatal erők, töretlen akarások egységetmörítését.

A Trecento képei mellé bátran odaállítja a modern festészt műveit, hogy rávegyen arra, hogy az Új, a ma kigúnyolt megfoghatatlan a régiből származik. A párisi dekadencia Apollinaire verse összecseng Kassákkal és mellettük ritmusok, melyek Petőfi Sándor orgonájából búgnak fel.

Szántó Györgynek igaza van: irodalmat, művészetet, folyóiratot csak úgy lehet csinálni, ahogy ő gondolja. Minden eszme jusson szóhoz. Nem szabad egyetlen vonalat, egyetlen akkordot sem megsemmisíteni, megfogni: anélkül, hogy előzőleg nem engedtek volna neki teret és időt a valóságban, a megtestesítésben. És ahelyett, hogy elkü-

nitenők a művészeteket és az irányokat egymás feladatunkat a tömörítésben kellene látnunk. A művészetek mindegyike ugyanazt fejezi ki és Schopenhauer hierarchiája legfeljebb jó tájékoztató, nem merev dogma. Szerinte a zene a leganyagtöbblet kifejezője az Eszmének, melynek teljes kifejező módja Platon szerint egyedül a filozófia. A „Periszkóp” más mutat: kép és zene, vers és próza, mintha a nagy közelség, az egységes szempont és az ügyes elrendezés következtében egymás töme, eggyé válna. A „képzőművészetek” keretét Teret a többi művészetek eszköze az idő, mint elektronokra bontja fel és két metafizikai kommens egymásra való hatása fordítottan is mutatkozik: az Idő Térre váltotta. Míg a modern képművészet egymásrakövetkező időbeli történetet adja, addig a modern zene (programzene) térbeli költéséget reprodukál.

A „Periszkóp” tehát valóban olyan, mint a tengeraltjáró hasonnevű kémszeme: mindent lát és mindent leveti a magasból és a mélységből, ami Tér és Idő közt és a kettő egymáshatásán történik. A huszadik század tükré ez a kis felvétel, amely kiugrott a századok sorából, amelyben Einstein megállapította, hogy a világ telen ugyan, de határolt és vasmarokkal visszaditja az Idő szekerét, kimutatva azt is, hogy számunkra „Jövő”, a Világűr más figyelő számunkra „Múlt” és fordítva. „Jelen” nincs, ha csak az idő változásában nem értelmezzük, mint a múlt és a jövő történetek eredőjét, azaz mint egy erőközpont, amely állandó mozgathatósággal periferiát hoz létre.

A Periszkóp az élet sorai közti eszmétörténet fogja fel, azt az Ujat, amit vagy nem ismertünk, vagy nem akartuk tudomásul venni. Merész vállalkozás. Csak az az ember kezdeményezhette, hogy a Tér, mint az Idő művészi kifejezőjét ismeri, aki akkor hallotta meg az öt művészet összhangját, mikor a kegyetlenül-kegyes sors bezárta előtte a világ kapuját és rákényszerítette arra, hogy öngyógyítást találjon magában, amely a világ szerteszagatottságát küzdölem. Az első füzet szép gyümölcsei annak az akarásnak, amely szert helyezkedik a világ édesen csalogató felszínére, val és a legrégibb, az egyetlen Lényegigazságot nyitja egyetlen szóban: Egység!

Ablak- és fűkörüvegel FRENCZEI

készít és elad, Vlahuța (Szt. János-u.) 4

ZSOLDOS tanintézet

Budapest, VII., Dohány-u. 84.

Telefon: József 124-47.

Az ország legrégibb és legismertebb előkészítő intézete. A legjobb sikerrel készíti a középiskolai magánvizsgákra, erellőre vidéket is. Beszélgetései kedvezmény Tejes anyagi felelősség.

Üzletáthelyezés miatt

raktáron levő összes áruimat mélyen
leszállított árakban kiárusítom.

Kálmán Sándor ékszerész

Piața Unirii.

Poloska írtást, bármily elvetemült legyen, a legfinomabb butorból, falból, olajfestményből rongálás nélkül 8 óra alatt felelősség mellett kiír Lovas K., Arad lakásútitó. Sárogyincim: Lovas, Oltuz 111. Arad. Helybeli felvilágosítást díjtanuland Welsz Gizi közvettől Irodája, Matei Besarab (Nyomdai-u.)

IPAROSOK LAPJA

"NAGYVÁRAD"
MELLÉKLETE

1925. MÁJUS 31
VASÁRNAP

TANONCMUNKAKIALLITÁS

Az Ipartestület előjárósága és az iskola tanári kara nem hiába fáradozik a sikeres tanoncmunkakiállításán. Az előkészületekből és a kiállítás részleteiből a tanulók számából, valamint azok anyaga és különféle mesterségéből ítélve már előre is jelenthetjük, hogy az eddigi tanoncmunkakiállítások kereteit jóval meghaladja a tanoncmunkakiállítás. A képzéshez kötött iparágak száma több mint hatvanégy s ezek közül mindenik külön csoportban érdekelt tanoncok által. Az ipar fejlődése a gyakorlati tudás elsajátítása mindenkor iparosok kezében voltak letéve s így különösen Nagyvárad város fejlett ipara szempontjából is sok kiváló tudású mesterrel rendelkezik, kiknek műhelyeiben alkalmuk van a tanulóknak a legrafináltabb, legműveltebb, legkomplikáltabb munkák végzését elsajátítani. Az eddig beígért kiállítás tárgyak már is csodaszámba mennek, minden intézkedés megtett egyetemes részéről, hogy a kiállító tanoncok elhelyezkedjenek a munka elkészítésénél.

A cipész iparosok tekintélyes jutalom-eggyűjtése mellett elhatározták, hogy az ama tanulók fognak jutalomban és nyelben részesülni, kik a kiállított tárgyakat nem tanítómestereiknél, hanem ön műhelyben készítik el.

Az asztalos iparosok szindikátusa már egy több mint 4000 lejt gyűjtött jutalmakra és egy bizottságot választott, melynek neve, hogy a kiállítás részvevőinek munkáit, — miután azok más helyben torlódás és fennakadás nélkül megvégezhetők — ellenőrizhessék. Eddig több mint 40 asztalos tanuló jelentkezett a kiállításra, kik a legszebb, legújabb, legluxus munkákat fognak kiadni, ami nemcsak az iparosoknak, de a város közönségének is felkelte majd az érdeklődését.

A női szabó iparosok is idegen műhelyekben készítetik el tanoncaikkal a kiállításra kerülő tárgyat s maga a szakosztály 500 lejeles indított gyűjtést a jutalmakra.

A husiparosok szindikátusa, bár az ő munkáit tekintettel, hogy a készítmények romlandók és így ki nem állíthatók, díjazásul a tanoncok jutalmazására 300 lejt utalt ki. S amint ezek, éppen úgy a női szakosztályai is minden előkészületet megtesznek a tanoncmunkakiállításra és tanoncaik előhaladásának biztosítására. Naponként vannak gyűlések, melyek mind ezekkel foglalkoznak.

Szeretnénk, ha nemcsak maga az ipar, de a városunk polgársága is kellő érdeklődést tanúsítana ezen nagy horderejű gazdasági akció iránt.

Felhívás az Iparosok Temetkezési Egyesületéből belépésre! Lapunk közleményeiből már értesült a városi iparosság a készülő Iparosok Temetkezési Egyesületéről. Ezidőszakra az eddig jelentkezett résztvevők törzslapjainak felfektetésénél tartanak, melyek a különféle családi és születési adatokat kell kitölteni. Már eddig négyszáz ilyen lap van feladva s éppen ezért a megalakulás 10—15 napon belül várható. Felhívjuk tehát mindazon iparosokat, hozzátartozókat, kik a temetkezési egyesületbe lépni s annak előnyeit élvezni akarják, hogy a megalakulás előtt, tehát a következő 10—15 nap alatt a szükséges adatok beadása céljából az Ipartestület házában levő udvari teremben 9 óráig

12 óráig és délután 4—6 óráig jelentkezzenek. A korra való és orvosi vizsgálatra való tekintet nélkül a felvételek csak a megindulás első hónapjában lesznek engedélyezve, éppen ezért saját érdeke mindenkinek, hogy az egyesületbe mielőbb belépjenek. Később ugyanis csak meghatározott életkorban és egészséges állapotot feltüntető orvosi bizonyítvány nélkül lesznek a tagok felvehetőek. Belépési díj egy szers és mindenkorra 100 lei, a tagsági díj a tagok elhalálozása esetén 10—10 lei. Az így begyűlt tagsági díjnak 80 százaléka illeti meg az elhalt hátra maradtját temetési segély címen. Ismételtan kérjük tehát mindazokat, kik az ügy iránt érdeklődnek, hogy a jelzett helyen és időben felvétel iránt mielőbb jelentkezzenek. Tisztelettel az Előkészítő Bizottság.

Cipész iparosok továbbképző tanfolyama. A bőripari munkaadók szindikátusa tagjai érdekében mindent elkövet, hogy a szervezőségi előnyeit egyenként is élvezhessék a tagok. Ezért újabban egy továbbképző szaktanfolyamot rendez Kiss Mihály szaktanárral vezetés alatt, mely tanfolyam két hónapra van terelve. A tanfolyam június hónapban kezdődik meg. Nagyon fontos, hogy azon minden cipész iparos részt vegyen, mert ezzel szakmai képzettségét fejleszti s a különösen most ezen téren is hódító divatokat és tökéletes szabástudást sajátíthatja el. A tanfolyam kimondottan a szindikátus ellenőrzése mellett fog működni s így ezért, mint a kiváló szakelődő tanár tananyagáért a siker már előre biztosítva van. Jelentkezni lehet vasárnap délelőtt 10 órakor az Ipartestület házában levő földszinti udvari teremben (Hitelszövetkezet), hol a tanfolyam további feltételei is megtudhatók.

Dr Cosma Gábor szenátor levele! Jóllesőleg állapíthatja meg városunk iparossága, hogy vármegyénk egyik tekintélyes kerületének szenátora az iparosságot figyelemre méltítja. A munkaügyi törvény ellen való tiltakozását ipartestületünk megküldte ugyanis Dr Cosma Gábornak, a belényesi kerület szenátorának is, kérve, hogy annak napirendről való levételét tanulmányozás és hozzászólás végett az ország ipartestületeinek is küldjék meg s azok véleményei vétsenek figyelembe. Mint a szenátor úr levelében közli, ennek érvényesítése céljából el is járt a munkaügyi miniszternél, ki megígérte, hogy Ipartestületünk kívánságát a lehetőseggel képest teljesíteni fogja. Bár a szenátor úr, mint a parlamenti többséghez tartozó képviselő nem tud kimondottan állást foglalni a tervezett sérelmes javaslat ellen, mint látható, szívesen közreműködik azonban azon, hogy az iparosság panasza s jajsza az illetékesek felé jusson. Bár ha nem jobban is, de minden egyes erdélyi képviselő, vagy szenátor igyekeztet a polgártársi megbízatásából rá rótt kötelességeket, bizonyos, hogy még tervezetben sem látnak napvilágot oly káros és az ország közgazdaságára nézve veszedelmes visszafelépítő törvények, mint napjainkban.

A husiparosok rendkívüli közgyűlése. Vasárnap tartott a husipari munkaadók szindikátusa rendkívüli közgyűlést Rukiesek Béla elnök elnökele mellett. Az érdeklődés a tagok részéről elég nagy volt, mert a tárgysorozat első pontja a husárok maximálásának felfüggesztése folytán az irányárak megállapítása minden egyes iparost élénken érdekelt. Megállapította a közgyűlés és ezért közönyt is mondott az elnökségnek, hogy igen sok és fáradtságos küzdelem árán, számtalan előterjesztés és igazolt indokok mellett sikerült csak az elnökségnek elérni azt, hogy az árak maximálása felfüggesztessék. De megállapította azt is a közgyűlés, hogy jelen esetben a város tanácsa a husárok maximálása elől azért tért ki, mert belátta s a próbavágások igazolták is, hogy a jelenlegi élőállat árak mellett a marhahús kilója 33 és 35 leibe van az iparosoknak, nem kívánhatta tehát a tanács sem azt,

hogy a város ezen dolgozó, vagyonát kockáztató társadalmi csoportja anyagi áldozatokat hozzon a szigorú rendelkezés és elzárkózás okából. Jóllehet az iparosok visszanyerték rendelkezési jogukat, elhatározták ezen közgyűlésen, hogy azzal visszaadni semmi körülmények között nem fognak és csak másnemű takarékoskodás, a melléktermékek jobb értékesítése stb. után fogják magukat kárpótolni a magukra megállapított alacsony husárakkal szemben. Hogy pedig saját magukra megállapított irányárakat egyetlen iparos se lépje át, maga a közgyűlés kéri a közönséget, hogy ilyenek ellen a feljelentést tegyegye s amennyiben az a szindikátus tudomására fog jutni, a feljelentést maga a szindikátus is meg fogja tenni. Az állami adó fizetés ügye véget ért ezután napirendre, melyben a kívánsága az volna a husiparosságnak, hogy a vágási bárca kiváltásakor adatnak mód nekik arra, hogy az esedékes állami adót darabonként fizetessék be. Ez azonban csakis a pénzügyigazgatóság rendelkezésével volna keresztülvihető s ezért a már előbb megtett előterjesztés kisérgetésére kapott az elnökség meghívást. Foglalkozott még a közgyűlés egy jéggyár felállításának kérdésével is, melynek előkészítésére az elnökség megbízott. A piaci helyrendezés kisérgetésével is megbízta a közgyűlés az elnökséget, mert ma már ismét türethetetlen állapotok uralkodnak az áruló sorokban s ami fő, az újabban ipart váltó iparosok részére nincs is hely. A tanoncmunkakiállítás támogatására jutalmak osztása céljából 300 lejt szavazott meg ezután a közgyűlés. Végül pedig az iparosok temetkezési egyesületébe léptek be a jelenlevők. A husiparosok részéről eddig hatvanketten jelentkeztek felvételre, még pedig mindannyian feleségeikkel és felnőtt gyermekeikkel együtt. A közgyűlés Robiesek elnök elnökével ért véget.

Órás, ékszerész és aranyműves iparosok közgyűlése. Ma, azaz vasárnap délelőtt 10 órakor tartja az órás, aranyműves és ékszerész szindikátus rendezte közgyűlést. A tárgysorozat minden egyes pontja rendkívül fontos, miért is ezután kéri az elnökség a tagokat, hogy a jelzett időben az Ipartestület házában levő földszinti gyűlésteremben okvetlenül megjelenni sziveskedjenek.

Kedvezményes fürdőjegyek a Püspök- és Félix-fürdőbe. Ugy a Félix, mint a Püspök-fürdőbe fürdőjegyek kedvezményes árban kaphatók az Ipartestület hivatalában.

Kedvezményes áru tűzifa az iparosoknak. Az Ipartestület hivatalában mindenki kedvezményes árban kaphat tűzifát. Cserhasáb köbméterének ára házhozszállítva 295, bukhasáb 320 lei.

A 60 év óta fennálló

Glücksman cég

Piața Unirii (Szt. László)-tér üzletét ismét felszerelte békeminőségű

vászon és női divat

árukkal, melyeket elismert szolid árakon árúsít.

SUCHARD

KAKAO
FELÜLMULHATATLAN

gyomorra fél pohár
CHMIDTHAUER-féle

Igmándi

keserűvíz

Jó élvágyat,
kellemes közérzést
és munkakedvet biztosít

az IGMÁNDI nem tévesztendő össze másfajta keserűvízzel

Új csomagolási Aspirin-tabletta

Az ismert fájdalom csillapító „Bayer”
aspirin tablettáinkat ezentul

lapos kartoncsomagolásban

hozzuk forgalomba. Ezen csomagok 6 vagy 20 eredeti tablettát tartalmaznak melyek kétoldalt félkörlekelenyomatot viselnek a következő szöveggel: „Aspirin 0,5”. A minden csomagban lévő fehér – zöld – piros szalagtekercs kereskedik a valódiságot és lehetetlenné teszi a hamisítást. Minden más csomagolást utasítsunk vissza!

Farbenfabriken
vorm. Friedr. Bayer & Co.
Leverkusen b. Köln a. Rh.

Szűcs műhelyemet Vlahuța (Szt. János)-utca 6 szám alá helyeztem át. — Mindennemű szűcs és szörme munkát, alakítást és javítást, ugyszintén nyári megóvást molykár ellen a legolcsóbban vállalom.

Andrássy Miksa, szűcsmester.

NEURALGINE JURIST

azonnal elmulasztja
a migrénes idegbántalmakat
és a

fejfájást

vigyázzunk az eredeti
csomagolásra

Kapható: minden gyógyszerárban és drogeriában.

Női és férfi fehérnemű
varrodánkat megnyitottuk

Horvátné és Fenyvesné

kézimunka üzlet. Str. Teatrului (Színház-u.) 4.

Eladó

A város minden részén, minden utcájában, magán-,
bér-, főúri-, sütődés-, vendéglős és üzletes

házak

70 ezertől 4 millióig. Tökebeletételre kiválóan
alkalmas bérházakat rendkívül olcsón ajánlhatunk.

szöllők

a nagyváradi hegy minden részén és vidéken is, 1
holdtól 40 holdig, 35 ezertől 3 millióig.
Földbirtokok, villák, nyaralók és kastélyok.

kiadó

üzlethelyiségek, butorozott szobák és kisebb-na-
gyobb lakások átadók. Általában mielőtt bármilyen
ingatlan venne, kérjük irodánkat megkeresni, min-
den igénynek megfelelően ajánlhatunk.

„ARDEAL”

Ingatlanforgalmi iroda

Oradea-Mare, Str. Episcop. Clorogeria (Uri)-utca.
Főposta mellett. Nyitva egész nap. Telefon 203

ujdonság

FÖLDI MIHÁLY: Az Élet Tolvája . . . Lei 120—

Üzletem ideiglenes áthelyezése miatt

raktáramon levő órákat, dísz tárgyakat
stb. 30, sőt 50 százalékkal olcsóbban
kiárusítom. Aranyat, ezüstöt, briliánto-
kat továbbra is magas árrban veszek,
javításokat elvállalok.

Freund Benjámín

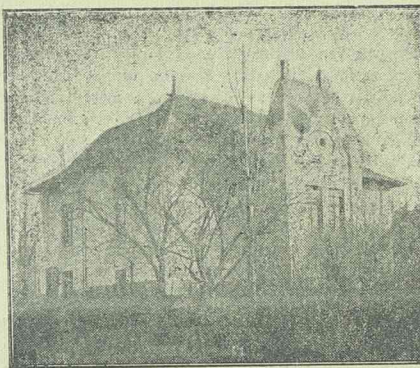
Strada Saguna (volt Kapucinus-utca) 16. sz.

Butorraktáramat

Str. Avram I. (Kossuth-u.) 1. Souterin
(volt Faragó bőrzület) helyeztem át.

STEINER, butorgyáros

Eladó

Ötszobás nyaraló souterin-nel és ki-
tűnő borpincével. Külön vincellérakás,
istálló és kocsiszín. Három hold szőlő
fél hold gyümölcsös és teljes pincefel-
szereléssel, nyári vendéglőnek alkalmas.

Bővebbet **Dr Sarkady Sándor ügyvéd** urnál
Bulevardul Regele Ferdinand (Rákóczi)-ut 16.

Ha fürdőre vagy külföldre utazik

Aszódinál vásároljon

málnaszörpöt, gyógy-akác-
mézet, szalámit, vaját, szardi-
niát, finom friss csokoládé-
bonbonokat. Fűszer- és cse-
megeosztályom havi bevá-
sárlásnál nagybani árat szá-
mít. 8-féle zamatu pörkölt
kávéim utánozhatatlanok.

Aszódinál vásárolja.

L'ami de la femme!!!

CH. DUPRÉ

EAU DE COLOGNE
POUDRE
SAVON
CREME

Bouquet d'Origan

FERITI VA DE IMITATIUNI!

Megérkeztek

Wirth, Gebr. Stingl, Hofmann stb.
gyártmányu teljesen új zongora-
melyeket gyári árrban árusítok.

STERNBERG.

Telephon 14-57.

Reg. Ferd.

Saját kemencében

Kerékpár és varrógépek

gyári égetett zománcozás

nikkelezést és javítást legolcsóbban vállalom. Használt
rékpárt, varrógépet veszek és eladok részletfizetés is. Ke-
pár gummik és alkatrészek legolcsóbban nálam kaph-
„Eléna” varrógép, kerékpár raktár és javító mű-
Mihai Viteazul (Nagygyűlés)-tér 5. sz.

Tenyészkos és lenyészkan eladó

A gróf Stubenberg József ur
kelyhidi uradalmában többször ki-
tetett juhászatából van 1-2-3 és
„Mezino-Rambonillet” kereszte-
tenyészkos eladó. A kosok ju-
10-ig gyapjában is megtekinthe-
Ugyanott 6 darab 1 1/2 éves mar-
licza tenyészkan is eladó.

Posta és vasut Săcueni (Székelyhid.)

RIMANOCZ

műbutor és Parkettgyár R-T.

Clujului 117. — Telefon 2-79.

Irodabutorok, műbutorok, l. és
oszt. parketák. Fenyő és tölgy
részárak. — **Bérvágás gaffer**
Mindennemű ládát, összesze-
és szétszedett részekben megrendelésre azonnal szállít.

Mindenütt kaphatók:

Ursus Extra világos és **Hercules** dupla ma-
láfabarna

kolozsvári sörkülönlegességek
URSUS-CZELL SÖRFŐZDE, KOLOZSVÁR

Nagyváradi lerakata: Strada Astra (Gilányi-utca) 5—7. sz.

Hallgassa meg okvetlen

Bicsérdy Béla

az örök egészség prófétája szenzációs érdekességi előadását

unius 3 és 4-éneste 9 órakor a Kath. Körben.
jegyek 100, 60, 50, 40, 30 lei a
Hegedüs Hirlapirodában.**SZÍNHÁZ**

HETI MŰSOR:

Vasárnap délután fél 3 órakor: Katonadolog, operett, mérsékelt helyárakkal.

Vasárnap délután fél 6 órakor: Próbaházasság, játékok, mérsékelt helyárakkal.

Vasárnap este fél 9 órakor: Krizantém, operett-donság.

Hétfő: Krizantém, operettujdonság, A) bérlet.

Kedd: Krizantém, operettujdonság, B) bérlet.

Szerda: Mandarin, dráma, Poór Lili és dr. Janovics Jenő, a kolozsvári magyar színház igazgatója vendégjátéka, B) bérlet.

Csütörtök: Antónia, Poór Lili, a kolozsvári magyar színház művésznőjének vendégfellépte A) bérlet.

Péntek: Fügefalevél, operett, Pintér Böske primadonna első vendégfellépte, B) bérlet.

Szombat délután fél 4 órakor: Testőrszerelm, operettujdonság, olcsó helyárakkal.

Szombat este fél 9 órakor: Nótás kapitány, a Nótás kapitányverseny 5-ik napja, Pintér Böske primadonna második vendégfellépte, bérleten kívül.

Vasárnap délután fél 3 órakor: Juhász legény, szegény juhász legény, operettujdonság, mérsékelt helyárakkal.

Vasárnap délután fél 6 órakor: Magdolna, életkép, mérsékelt helyárakkal.

Vasárnap este fél 9 órakor: Hazudik a muzikász, operett, Pintér Böske primadonna harmadik vendégfellépte.

Hétfő délután fél 3 órakor: Kék mazur, operett, mérsékelt helyárakkal.

Hétfő délután fél 6 órakor: Waterloo-i csata, vígjátékujdonság, mérsékelt helyárakkal.

Hétfő este fél 9 órakor: Hattyulovag, operett, Pintér Böske primadonna negyedik vendégfellépte, A) bérlet.

Kedd: Eladott menyasszony, operabemutató, B) bérlet.

A hét összes előadásaira a jegyeket már vasárnap reggeltől kezdve árultja a színházi pénztár.

— Petrás Sári a Mézeskalácsban, Ujra ünnepi előadást jelentett a színházban a legnagyobb magyar primadonnának egyik elsőjének, Petrás Sárinak a fellépte. A Mézeskalács Őrséjét adta oly közvetlen bájjal, természetességgel, ami elámitotta és a mesejáték szépséges hangulatába valóssággal belerángatta a közönséget. Zsufolásig telt a nézőtér és ez is azt bizonyította, hogy a közönség szívesen áldoz a színházra minden olyan alkalommal, amikor a pénzeért ellenértéket is kap. Természetesen nem lehet mindennap egy Petrást felléptetni, de Nagyvárad jövő évi direktorainak, akár Gróf László lesz, akár más, olyan társulatról kell gondoskodnia, amely nem mutat fel a maihoz hasonló kihagyásokat. És ami fő, a rivaldók fényében illúziókat is tud kelteni.

A SZÍNHÁZI IRODA HIREI:

— B) bérlet figyelmébe. Tekintettel arra, hogy a tisztelt B) bérlet két előadással el vannak maradva, az igazgatóság nem akarja, hogy a bérlet a nyári kánikulában legyenek kénytelenek igénybe venni bérleteiket, e héten szerdán este Poór Lili és dr. Janovics Jenő kolozsvári vendégek játéka is B) bérletben történik.

— Délutáni előadások. Vasárnap délután fél 3 órakor a legpompásabb operettek egyike, a Katonadolog kerül színre a legjobb szereposztásban. Délután fél 6 órakor a kitűnő Próbaházasság című bohózat megy.

— Krizantém. Vasárnap este bérleten kívül kerül színre Nádor Mihály szenzációs új operettje, amely a szombat esti premieren megérdemelt nagy sikert aratott.

— Poór Lili és dr. Janovics Jenő vendégfelléptei. Az erdélyi magyar színház két legjelentősebb művésze, Poór Lili és dr. Janovics Jenő lépnek fel szardán este a nagyváradai színpadon, mely alkalommal a Mandarin című rendkívül érdekes és izgalmas dráma két főszerepét alakítják. Poór Lili és dr. Janovics Jenő szerdai vendégjátéka kivételével B) bérletben történik, csütörtökön este A) bérletben Poór Lili egyik legparádásabb szerepében, az Antónia címszerepében lép föl, hogy bemutassa széles skálájú művészetének sokféle változatait. A kolozsvári vendégek fellépése méltán tekinthető a szezon egyik legnagyobb eseményének, miért is bizonyosra vehető, hogy mind a két előadást szorongásig telt nézőtér fogja végig nézni.

— Pintér Böske Nagyváradon. A legnagyobb erdélyi primadonna, Pintér Böske, aki hónapokig tartó súlyos betegségéből az egész Erdély magyar színházi közönség legnagyobb aggodalma kíséretében csak nemrég gyógyult fel, e hét péntekén kezdi meg első nagyváradai vendég szereplését. Pintér Böske Nagyvárad társadalmában olyan fogadtatást készít elő, amely mindenképpen méltó ahhoz, hogy ezt a kiváló és rendkívül tehetséges művésznőt méltó ünneplésben részesítse. Pintér Böske péntek este B) bérletben a Fügefalevél, szombat este a Nótáskapitányban bérleten kívül, vasárnap este Hazudik a muzikászban bérleten kívül és hétfőn este a Hattyulovagban A) bérletben lép fel. Nagyvárad régi kedvencének vendégjátékai iránt osztatlan nagy érdeklődés nyilvánul meg.

NYILATKOZAT

Nyilatkozat.

A Transylvania (volt Nagyvárad Napló)-nyomda ellen indított felmondási peremet megnyertem és a bíróság nevezett nyomdát 64.000 lei és járulékaik megfizetésére kötelezte. Minthogy e per kapcsán a Transylvania-nyomda főnökei megcserélő híreket terjesztettek rólam, reputációm érdekében közlöm a bírósági ítélet indoklásának következő passzusát: „A bepanaszolt cég semmiféle bizonyítékot nem produkált arra nézve, hogy felperes inkorrekt magatartást tanúsított volna, ellenkezőleg maguknak az igazgatósági tagoknak a nyilatkozata is meg erősíti, hogy a felperes mindig korrektül járt el.”

Heller Samu,

a Transylvania-nyomda volt cégvezetője.

MOZI

— A Dorian-filmszínházban ma, vasárnap utoljára látható a 11 felvonásból álló kacagató vígjáték-műsor, melyben Zigóttó, Chaplin és Monty Banks nevettek meg a közönséget. Az előadások 3, 6 és 9 órakor kezdődnek. Holnap, hétfőn lesz a bemutatója Schiller Frigyes kitűnően megfilmesített színművének, „Tell Vilmos”-nak. Conrad Veidt, Erna Morena, Erich Kaiser-Titz, Xénia Desni és Hans Marr, (aki a Rabszolgakirálynőben Mózeset ját-

szotta) alakítja a hatalmas film főszerepeit. A budapesti Royal, Apolló egyidejűleg mutatja be „Tell Vilmos”-t óriási siker mellett. A két részes, 12 felvonásos darabot a Dorian-filmszínház egyszerre mutatja be. Az előadások hétfőn 3, 6 és 9 órakor és hétköznap 6 és 9 órakor kezdődnek.

— A farkasok csodája. Ismét szenzációs bemutató lesz ma, vasárnap az Apolló és Atlantic-mozgóknál. Minden nagy várost megelőzve, sikerült közvetlenül Bukarestből lejátsszóra megszerezni ezt az igazán monumentális filmremeket. Párisban néhány hónappal ezelőtt mutatták be a nagy operában a köztársasági elnök jelenlétében, 100.000 ember statisztált a csodás filmremekben. A vad farkascsoordával való rendkívül izgalmas és életveszélyes jelenetek páratlanul szenzációsak. Tökéletes rendezés, hatásos tömegjelenetek, művészi játék, csodás festői felvételek, korhű jelmezek, minden idők legértékesebb filmjévé emelik.

Asszonyom!

Ha ön unatkozik, ha a szerelem változatait fürkészni akarja, ha idegeinek gyógyulás kell, ha a hősöket, az élet diadalmas nagyjait vagy hajóörökeit óhajtja megismerni, irakozzék be a

Hegedüs Hirlapiroda kölcsönkönyvtárába,

ahol minden könyvet elolvashat, ami az utóbbi öt évben megjelent

Szép helyen fekvő villa kis kerttel és szőlő-3 szobás, verandás vagy elköltözés miatt bármilyen elfogadható ártért kapható

Szőlők eladók mindenféle nagyságban, házakkal vagy anélkül 70.000 leitől feljebb.

Bővebbet: Dr. PETRÓGYI-nál Str. Nicolae Zsiga (Lukács György-u.) 38.

OLVASSA EL A SAJTÓ BÍRÁLATÁT

a most megjelent Dr. CHERESTESIU román magyar szótárról

Keleti Újság. Cluj-Kolozsvár. Febr. 22-iki „... a Toussaint-Langenscheidt szótárak módszerének továbbfejlesztése, azonban az ott található hibák és hiányok kiválszósággal.”

Temesvári Volksblatt. Febr. 24. „Ez a legnagyobb és legteljesebb román-magyar szótár.”

Uj Kelet. Cluj-Kolozsvár. Febr. 25. „Ez a szótár nemcsak a hazai, hanem a nemzetközi szótár-irodalomnak is büszkeségére válik.”

Temesvári Zeitung. Febr. 25. „Végre megjelent az a szótár, melyre szükség van és amely minden eddig megjelent szótár messze felülmúl.”

Temesvári Hirlap. Márc. 4. „Szótára nemcsak terjedelemben, hanem szakszerű összeállításban, pontosságban és áttekinthetőségben az eddigi szótárakat messze felülmúlja.”

Erdélyi Hirlap. Árad. Márc. 5. „A román szótár-irodalom tetőpontját érte el a dr. Cheresiesiu által szerkesztett szótárban.”

Magyar Nép. Cluj-Kolozsvár. Márc. 7. „E szótár nemcsak a leterjedelmesebb, hanem a legjobb az eddig megjelent román-magyar szótárak között.”

Nagyvárad Friss Újság. Márc. 17. „E szótár mindenki számára nélkülözhetetlen.”

Aradi Közlöny. Márc. 18. „Most jelent meg az első egyetemes nagy román-magyar szótár; semmi hégaz, semmi kívánni való.”

Nagyvárad. 1925. márc. 30. „Az új szótár a legnagyobb az összes eddig megjelent román-magyar szótárak között, de nem teljessége a legnagyobb erénye, hanem szerkesztési módja.”

Ugyanígy írnak az Ellenék márc. 15. Újság márc. 15. Tanítók Lapja ápr. 2. Szamos ápr. 3. Nagyvárad Napló ápr. 12. Székely Közélet ápr. 12. száma.

A szótár részletes ismertetése ingyen kapható bármely könyvkereskedésben és a szerzőnél: Dr. Cheresiesiu Victor Cluj, Str. St. O. Iosif 1.

Az 1134 oldalas mű ára füve 250, kötve 295 lei; a hozzákészült 207 oldalas nyelvtan ára 50 lei.

A legkisebb hirdetés ára 30 le!

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Levelezés

Házasság. 60 éves keresztény kereskedő, egy millió értékű vagyonra van, hozzá illő hasonló vagyonú magános polgárnőt nőül venne. Fölvilágosítást Orenlis könyvtárához, Strada Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 20. 1639

Nyaralni menne urhölgyvel vagy leánnyal társalkodóni minőségben intelligens, művelt leány. Szíves megkereséseket a kiadóhivatalba kér. 1648

Aroápolásra használja az Agi-örömet, melyőtől arc-bőr szép, tiszta és üde lesz. — Kapható drogárkban és illatszertárakban. Főlerakat: Diana gyógyszerár Oradea-Mare.

HÁZASSÁG

Junge vornehme Dame haushlich 1/2 Million Mitteln sucht zwecks Ehe Bekanntschaft mit äte en vornehmen Herrn gutmütigen Charakters Unter Zufall an die Administration des Blattes. 1649

LAKÁS

Kétszobás lakás nagy műhelyhelyiséggel kiadó. Str. Pescariului (Hálás-utca) 1. sz. 1650

Kiadó tüzlet lakással, vendéglőnek alkalmas kert-helyiséggel. Str. Ep. Ciorogariu (Uri-ut) 37. 1640

Gyárnak, műhelynek, raktárnak 1650x450 méteres helyiség azonnal kiadó. — Caragiale (Nyárfá-utca) 10 a. 1661

Három burorozott szoba azonnal elfoglalható. Str. Gogălniceanu 16. Vértess-pavillon. 1662

Sürgösen eladó

Gen. Holban (Széles-ut) 26. számú **ház** azonnal elfoglalható lakás, tüzlet új berendezéssel, kedvező fizetési feltételek. — Értekezni ugyanott.

KERÉKPÁROK, VARRÓGÉPEK

állandóan raktáron. Javítások szakszerűen készülnek

KONRÁDNÁL

Strada Baross-utca 10.

Gyermek kocsik

megérkeztek.

SZABÓ IESDÁRHÁZ

Sas-passage 42. szám

LÉGYPAPÍR

elsőrendű minőségű

NAGYBAN ÉS KICSINYBEN

olcsó árban kapható

LÉVAYNÁL

Str. Episc. Pavel utca 4.

ELLÁTÁS

Fenyves vagy szép erdős vidéken keres teljes ellátást urisálánál július hónapra tisztviselő. Részletes ajánlatokat a kiadóhivatalba „Nyaralás” jellegre kér. 1617

Alkalmazás

Őnállóan főzni tudó minden kis családhoz azonnali beépésre felvétetik. Cim a Sonnenfeld nyomda postánsál. 1596

Gyakorlott lapkihordón felvétetik. Jelentkezni a kiadóhivatalba. 1616

Boríték munkások és tanuló leányok felvétetnek. Pelikán Mill, Boritékgár, Str. Pictorial Grigorescu (Mészáros-utca) 2. 1638

Perfekt magyar—német, érettségizett, nőten, leépített fűrészekező, könyvelő, levelező, gyors- és gépirod, detail tüzletben is, vagy bármely más vállalatnál szerény igények mellett azonnal beépítésre állást keres. Kivánatra kautió. Üzemvezető-faraktáros 27. alatt a kiadóba. 1633

Minden felvétetik Strada I. C. Bratianu (Szaniszló-utca) 25., balra az udvarban, 2 ik lakás. Ny

Nyaralásra pusztára szívesen látom, aki háziiteendőmben segítséget nyújt. Cim a kiadóban. 1647

Dr. der Germanistik ertheilt perfecten deutschen Unterricht, auch Handelskorrespondenz, Ungarisch und Stenografie. Adresse in Hegedüs Hirlapiroda. 1653H

2 kifizető leány felvétetik a Sonnenfeld nyomdába.

Kiszolgálónak jó házból való zsidóleányt azonnal felvesz Berkovits-vendéglő, Nic. Jorga (Zöldfa-ut) 19. 1659H

Német urinó, megbízható, önálló hávezetéshez előkelő uriházhoz, intézethez vagy fürdőbe kaucióval ajánlkozik. Kath. Növedelem. 1654

ÓRÁK

ékszerek eladása, szak-szerű javítása a legkomplikáltabbig

TISZAY-nál

Alexandri (Teleky)-u. 9.

Jutányos árak. Precz munka

Féregirtást

poloska, sváb muszka bogarak stb. irtását egy szoba, mint bármely helyiségtől felelősség mellett

vállalok

NAGY BÉLA

féregirtó vállalata, Parcul Traian (Tisza Kálmán-tér) 1

Ért. sitem

a n. é. közönségét, hogy

asztalos műhelyemet

megnagyobbítva, Körös-n. 48. alól Páris-u. 2. alá helyeztem át minden e szakmába vágó munkát olcsón vállaltunk

Százaz Miklós műasztalos

Reszelővágó üzem!!

SZILÁGYI és PUSZTAY

Calca Victoriei (Kolozsvári-utca) 29. szám.

Használt reszelők ujravágása!!

Adás-Vétel

Fagyaltgép használatlan eladó. Cim a kiadóban. 1658

Két szép fotel egy szép piros vaságy, egy dohányzó egy két ajtós szekrény egy konyha kredenc, asztal, tükör, képek, könyvek, öv. Schwarznénál. Str. Densușianu (Jókai-ut) 12. 1587

Helyiség központban, 130 m² terület, ipari villanyárammal, átvadó. Ugyanott ocsón eladó: három lóerős villanymotor és faállványos asztalosgépek. Str. Simeon Barnatu No. 16. (Danjanich-ut) udvari lakás balra. 1630

Eladó 2 szobás, confortos modern lakás, több f és 3 szobások sürgösen, ocsón. Weisz Gizi, Strada Matei Basarab (Nyomda-utca) 4. 1636

Három szobás, perkettes, új magánház, minden elfogadható árért sürgösen kiadó. Str. Delavrancea (Ritók-utca) 33. Bálint. 1631

Eladó Str. I. C. Bratianu (Szaniszló-utca) elején modern félház beköltözhető 4 parkettas confortos lakással. Weisz Gizi, Str. Matei Basarab (Nyomda-utca) 4. 1635

Eladók házak, szőlők, föld-birtokok, bérházak, magánházak, fűszerüzlet és korcsma stb. Tománénál Nilgessztelep d. u. 3-6-ig Str. Tace Ionescu (Körös-utca) 21. 1272

Fűkaszáló-gép, kifogástalan állapotban, tartalék-kaszakkal, eladó. Str. I. C. Bratianu 18. sz. 1624

Eladó egy Wertheimkassa, egy irodaszekrény (kétfőtőrs ruhaszekrény) és két ruganyos ágymatrac. Str. Ep. Ciorogariu (Uri utca) 24. sz., l. 10. 1642

MEINL PÖRKÖLTKÁVÉ

naponta friss érkezik a WURST céghez, Bulev. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut)

TISZTIT, MOS, VASAL

Vegyileg

BORGOS

vegytisztító, Bazár épület (Színház mellett.)

Minden gyógyfürdőnél jobb, olcsóbb és kellemesebb

Szováta

ahol levegős, tágas szobák a bármelyik penzionál olcsóbb

Margit-penzióban

már most előjegyezhetők a Nagyvárad kiadóhivatalnál délután 4 és 5 óra között.

Sonnenfeld Adolf nyomda Részv.-Társ.

Eladó 3 drb kövér sertés Str. Roșiorilor (Huszár-utca) 7. sz. 641

Eladó: Szőlőhegyen, a városhoz nagyon közel 4 szobás oszlád ház, beköltözhető lakással 330.000 leuért. — Házak a legnagyobb választékban 180.000 leuért feljebb. Bővebbet Dr. Petróczyánál Str. Nicolae Zsiga (Lukács György-utca) 38. 1652

Üzletajtók, vasreddőnyök, portálék, békebeli asztal-pala, ócska cserép eladó: Parkszállóban. 1651

Három nagyobb gyermek mellé nevelőné keresetlik, német leány előnybe részesül. Hitter, Str. Astra (Gilyáni-ut) 8. 1655H

Jégsekrety próbababa, falicra eladó. Str. Vlahuța (Szent János-ut) 33. 1657

Eladó 36-os, új fehér, antilop tennis-cipő 350 leuért Str. Nic. Bolchsa (Lovas-utca) 11. 1656

Leszállított árban

árusítók raktáron levő órákat és ékszereket jóállás mellett. Aranyat, ezüstöt, brilliánt és platínát magas árban veszek.

KOHN ékszerész

Strada Avram Iancu (Kossuth-utca) 7 sz

Modern chamotte kályhák

különböző színekben raktáron, 2500 Leuért kaphatók valamint ábrákot és javításokat vállal

Varga György

kályha mester Str. I. Ciorada (Berkovics) 33

Hálószoba

23-as Vertheim szekrény jutányos árban eladó, törött aranyat, ezüstöt, gyémántot, brilliánsot magas árban beváltok.

WEISZ LIPÓT

műtör és ékszerész Avram I. Kossuth-u 18

Vesznük

butorokat, szőnyegeket teljes lak- és iroda berendezéseket, Vertheim kasszát, zongorát, csillárokat, porcellánokat, régiségeket stb. Meghívásra házhoz megyünk.

Frenkel és fia

Butor, szőnyeg és régiség kereskedők Str. General Moșoiu (Mezey Mihály-utca) 10.

Eladó

egy kitűnő gyártmányú

pianinó

Phönix pálmák, antik órák, imaszámoly, sárga selyem paplan, kék selyem, függöny, teljesen új leánykaruhák 12—15 éveseknek stb. Bizományi eladásra bármint elfogadunk. — „ARDEAL” iroda, főposta mellett. — Telefon 203. szám.

Uj ablakok eladnak: drb 150x90, 4 drb. 115x méretben. — Bolintinea Kertész-utca 22. sz. al.

Utelvöl, bérlet- és barm

igazolványhoz szükséges fényképek legolcsóbb ZENKER fényképsztr. Str. I. C. Bratianu (Szaniszló-utca) 25. Felvételt este fél 8-ig.

Grosinger Etelea divi szalonjában elegáns t. veszi és nyári ruhák k. ezülnék. Str. Saguna (K. pucinus-utca) 5., földsz. 4. sz.

24% kamatra keresi magánpénzt teljes fedeztetel. Adásvételi Rtg. Par. Traian (Széchenyi-tér) 2. Értékesítés délután. 4

Gépjárouzást szép k. t. telben ocsón készit. Erstein, strada Cuza Vo. (Szacsavay utca) 28.

Román-Magyar Magyar-Román

Ghetie szótár elad. a Hegedüs Hirlap irodában.

Központban sürgösen eladó ház, ugyszintén a város minden részén kisebb nagyobb beköltözhető házak, vannak 2—3 szobás lakások, burorozott szobák, üzlethelyiségek.

Özv. Zilahy Gyulán

közvetítő irodája, Str. Miron Pompiliu (Alap-utca) 1. sz. Otthon 1—4-ig

Uj üzlet! Uj üzlet!

Legolcsóbban

vásárolhat, javíttathat órát és ékszereket

Weinbergernél,

Strada Nicolae Jorga (Zöldfa-utca) 23. szám

Értésitem

a n. é. hölgyközönséget, hogy női szabó szalonomat egy elsőrendű szakember vezetésével tovább folytatom, *gyönyörű francia munkával kibővítem*. — A régi szolid árak, pontos kiszolgálás. További szives támogatást kér

Özv. Vass Daniélné, Vlahuța, Szt. János-u. 52.

»IDEAL«

hölgyfodrász és manikűr-szalonunk megnyílt.

Sas-passage, félemelet. Főljárat: Hatyru áruház-szal szemben.

Feuerstein Margit

Figyelmeztetem,

hogy órát, ékszer legjobban, legolcsóbban javít és elad, törött aranyat a legmagasabb árban vesz

BRENNER

Vlahuța (Szt. János)-u. 6. Tanuló felvétetik.